

Zaštita i promocija manjinskih prava u Hrvatskoj

**NAJZNAČAJNIJI
ZAKONI I DOKUMENTI
REPUBLIKE HRVATSKE
O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA**

Izdavač:

SRPSKI DEMOKRATSKI FORUM

Financirano od:

Vlada RH – Ured za ljudska prava

Oprema:

SDF-Design

Tisak:

Alfacommerce Zagreb

Zagreb, listopad 2008.

SADRŽAJ:

- Strana 3 ..... UVOD
- Strana 4 ..... USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA
- Strana 13 ..... ZAKON O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ
- Strana 17 ..... ZAKON O ODGOJU I OBRAZOVANJU NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA
- Strana 19 ..... PRAVO PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ NA ZASTUPLJENOST U HRVATSKOM SABORU
- Strana 20 ..... ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE
- Strana 22 ..... ZAKON O POTVRĐIVANJU OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA
- Strana 26 ..... ZAKON O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O LOKALNOJ SAMOUPRAVI
- Strana 30 ..... ZAKON O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA
- Strana 38 ..... ZAKON O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I TALIJANSKE REPUBLIKE O PRAVIMA MANJINA
- Strana 40 ..... ZAKON O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE MAĐARSKE O ZAŠTITI MAĐARSKE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ I HRVATSKE MANJINE U REPUBLICI MAĐARSKOJ
- Strana 43 ..... SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I SRBIJE I CRNE GORE O ZAŠTITI PRAVA HRVATSKE MANJINE U SRBIJI I CRNOJ GORI I SRPSKE I CRNOGORSKE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ
- Strana 46 ..... SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE:
KRITERIJI ZA UTVRĐIVANJE FINACIJSKE POMOĆI ZA
PROGRAME NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA
NACIONALNIH MANJINA
- Strana 48 ..... SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE:
METODOLOGIJA PRAĆENJA OSTVARIVANJA PROGRAMA
NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINA
- Strana 51 ..... STATUT SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

UVOD:

Demokratskim nazivamo onaj sustav u kome je osigurana vladavina većine, ali su istovremeno i manjinama zaštićena njihova prava. Pritom se misli i na „privremene“ manjine, tj. one političke, ali prije svega na „trajne“ manjine. Posebna se važnost pridaje nacionalnim manjinama, dakle, onim skupinama državljana koji se po tradicijskim, kulturnim, političkim i/ili vjerskim obilježjima razlikuju od većine, a međusobno su povezani željom da te svoje osobine očuvaju.

Kad je demokratski sustav u nekoj zemlji konsolidiran, kad ustavno uređenje jamči jednakost svim građanima, i to bez obzira na njihove posebne osobine, kad je zagwarantirana jednakost svih državljana pred javnim vlastima i pred sudbenom vlašću, manjinska se prava ostvaruju, prije svega, na lokalnim i regionalnim razinama - ondje gdje manjine žive. Razina uključenosti pripadnika manjina u upravljanje lokalnom zajednicom mjerilo je prema kome u uvjetima stabilnoga demokratskog poretka ocjenjujemo funkcionalnost manjinske zaštite. Posebno je osjetljivo pitanje integracije manjina na „multinacionalnim“ područjima, a to su ona na kojima izmiješane žive dvije ili tri nacionalne, odnosno političke zajednice. U takvim je uvjetima, bez obzira na brojnost pripadnika pojedine zajednice, nužno uspostaviti „konsocijacijski“ sustav upravljanja lokalnom sredinom, dakle, takav sustav koji svakoj nacionalnoj/političkoj zajednici najprije osigurava da izabere svoje legitimno političko vodstvo, a zatim da se upravljanje lokalnom sredinom organizira tako da vođe svih političkih zajednica preuzmu ravnopravnu suodgovornost za budućnost sredine u kojoj žive. U takvim uvjetima načela većinske demokracije nisu dostatna za to da bi se svim nacionalnim i političkim zajednicama mogle osigurati ravnopravnost i suodgovornost, a samim tim i mogućnost da doprinosom razvoju sredine ostvare i ono temeljno što politički povezuje pripadnike nacionalnih manjina – želju da osiguraju opstanak svoje zajednice te tradicijskih, kulturnih, političkih i/ili vjerskih obilježja kojima se odlikuju.

Ovaj priručnik je doprinos u pravcu izgradnje društva tolerancije i vladavine prava u kojem će se štititi i promicati prava nacionalnih manjina i razviti sustav kvalitetne integracije nacionalnih manjina u društvo uz zadržavanje vlastite kulturne autonomije i identiteta.

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

(Narodne novine, br. 155/2002., usvojen 13. prosinca 2002.)

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Republika Hrvatska u skladu sa:

- Ustavom Republike Hrvatske
- načelima Povelje Ujedinjenih naroda,
- Općom deklaracijom o pravima čovjeka, Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, Međunarodnim paktom o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima,
- Završnim aktom Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, Pariškom Poveljom za Novu Europu i drugim dokumentima OESS-a koji se odnose na prava čovjeka, osobito Dokumentom kopenhaskog sastanka OESS-a o ljudskoj dimenziji i Dokumentom moskovskog sastanka OESS-a o ljudskoj dimenziji,
- Konvencijom Vijeća Europe za zaštitu prava čovjeka i temeljnih sloboda, te protokolima uz tu Konvenciju,
- Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Konvencijom o pravima djeteta,
- Deklaracijom o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere i uvjerenja,
- Konvencijom o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvjete,
- Deklaracijom UN o pravima osoba pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih i jezičnih manjina,
- Okvirnom konvencijom o zaštiti nacionalnih manjina Vijeća Europe,
- Europskom poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima,
- Europskom poveljom o lokalnoj /mjesnoj/ samoupravi,
- Instrumentima SEI za zaštitu manjinskih prava,
- Preporuka iz Lunda o učinkovitom sudjelovanju nacionalnih manjina u javnom životu obvezuje se na poštivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina i drugih temeljnih prava i sloboda čovjeka i građanina, vladavine prava i svih ostalih najviših vrednota svog ustavnog i međunarodnoga pravnog poretka, svim svojim državljanima.

Članak 2.

Pored ljudskih prava i sloboda koje su priznate ustavnim odredbama, Republika Hrvatska priznaje i štiti i sva ostala prava predviđena u međunarodnim dokumentima iz članka 1. ovoga Ustavnog zakona, ovisno o iznimkama i ograničenjima predviđenim ovim dokumentima, bez diskriminacije po spolu, rasi, boji kože, jeziku, vjeroispovijesti, političkom i drugom uvjerenju, nacionalnom i društvenom porijeklu, povezanosti s nacionalnom manjinom, vlasništvu, statusu naslijeđenom rođenjem ili po nekoj drugoj osnovi sukladno članku 14. i 17. stavku 3. Ustava Republike Hrvatske.

Članak 3.

(1) Prava i slobode osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama (u daljnjem tekstu: pripadnici nacionalne manjine), kao temeljna ljudska prava i slobode, nedjeljivi su dio demokratskog sustava Republike Hrvatske i uživaju potrebnu potporu i zaštitu, uključujući pozitivne mjere u korist nacionalnih manjina.

(2) Etnička i multikulturalna raznolikost i duh razumijevanja, uvažavanja i tolerancije doprinose promicanju razvoja Republike Hrvatske.

Članak 4.

(1) Svaki državljanin Republike Hrvatske ima: pravo slobodno se izjasniti da je pripadnik neke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj; pravo ostvarivati sam ili zajedno s drugim pripadnicima te nacionalne manjine ili zajedno s pripadnicima drugih nacionalnih manjina prava i slobode propisane ovim Ustavnim zakonom i druga manjinska prava i slobode propisane posebnim zakonima.

(2) Pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju, jednako kao i drugi građani Republike Hrvatske, prava i slobode utvrđene Ustavom Republike Hrvatske, te prava i slobode propisane ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima.

(3) Prava i slobode propisane ovim Ustavnim zakonom i prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina propisane posebnim zakonima, nacionalne manjine i njihovi pripadnici ostvaruju na način i pod uvjetima propisanim ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima.

(4) Zabranjuje se bilo kakva diskriminacija temeljena na pripadnosti nacionalnoj manjini. Pripadnicima nacionalnih manjina jamči se jednakost pred zakonom i jednaka pravna zaštita.

(5) Zabranjeno je poduzimanje mjera kojima se mijenja omjer među stanovništvom na područjima nastanjenima osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama, a koje su usmjerene na otežavanje ostvarivanja ili ograničavanje prava i sloboda propisanih ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima.

(6) Ovim Ustavnim zakonom ili posebnim zakonom je moguće ostvarivanje određenih prava i sloboda utvrditi ovisno o brojčanoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ili na nekom njenom području, stečenim pravima i međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

Članak 5.

Nacionalna manjina, u smislu ovoga Ustavnog zakona, je skupina hrvatskih državljana čiji pripadnici su tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja.

Članak 6.

(1) Republika Hrvatska može s drugim državama sklapati međunarodne ugovore kojima će urediti pitanja prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

(2) Prilikom sklapanja međunarodnih ugovora iz stavka 1. ovog članka Republika Hrvatska će se zalagati da se njima stvaraju i unaprjeđuju uvjeti potrebni za održavanje i razvijanje kulture pripadnika nacionalnih manjina, te očuvanje bitnih sastojnica njihove samobitnosti, odnosno njihove vjere, jezika, tradicije i kulturne baštine.

Članak 7.

Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina koja oni uživaju pojedinačno ili zajedno s drugim osobama koje pripadaju istoj nacionalnoj manjini, a kada je to određeno ovim Ustavnim zakonom ili posebnim zakonom, zajedno s pripadnicima drugih nacionalnih manjina, naročito:

1. služenje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi, te u službenoj uporabi;
2. odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu kojim se služe;
3. uporabu svojih znamenja i simbola;
4. kulturna autonomija održavanjem, razvojem i iskazivanjem vlastite kulture, te očuvanja i zaštite svojih kulturnih dobara i tradicije;
5. pravo na očitovanje svoje vjere te na osnivanje vjerskih zajednica zajedno s drugim pripadnicima te vjere;
6. pristup sredstvima javnog priopćavanja i obavljanja djelatnosti javnog priopćavanja (primanje i širenje informacija) na jeziku i pismu kojim se služe;
7. samoorganiziranje i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa;
8. zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj i lokalnoj razini, te u upravnim i pravosudnim tijelima;
9. sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina;
10. zaštitu od svake djelatnosti koja ugrožava ili može ugroziti njihov opstanak, ostvarivanje prava i sloboda.

Članak 8.

Odredbe ovoga Ustavnog zakona i odredbe posebnih zakona kojima se uređuju prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina moraju se tumačiti i primjenjivati sa svrhom poštivanja pripadnika nacionalnih manjina i hrvatskog naroda, razvijanja razumijevanja, solidarnosti, snošljivosti i dijaloga među njima.

II. PRAVA I SLOBODE

Članak 9.

(1) Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo koristiti svoje prezime i ime na jeziku kojim se služe, te da ono bude službeno priznato njima i njihovoj djeci upisom u matične knjige i druge službene isprave, u skladu s propisima Republike Hrvatske.

(2) Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da se obrazac osobne iskaznice tiska i popunjava i na jeziku i pismu kojim se služe.

Članak 10.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo slobodno služiti se svojim jezikom i pismom, privatno i javno, uključujući pravo na jezik i pismu kojim se služe isticati oznake, napise i druge informacije u skladu sa zakonom.

Članak 11.

(1) Pravo je pripadnika nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu kojim se služe.

(2) Odgoj i obrazovanje pripadnika nacionalne manjine obavlja se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama te drugim školskim ustanovama (u daljnjem tekstu: školska ustanova) s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe, pod uvjetima i na način propisanim posebnim zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

(3) Školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine mogu se osnivati, te odgoj i obrazovanje provoditi za manji broj učenika od onog koji je propisan za školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu.

(4) Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

(5) Pravo je i obveza učenika koji se odgajaju i obrazuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina da uz svoj jezik i pismo uče hrvatski jezik i latinično pismo prema utvrđenom nastavnom planu i programu.

(6) Odgojno obrazovni rad u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine koji potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine, odnosno nastavnici koji nisu iz reda nacionalne manjine, a potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine.

(7) Visoka učilišta organiziraju provođenje programa školovanja odgajatelja, učitelja i nastavnika za obavljanje poslova odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu kojim se služe nacionalne manjine u dijelu koji sadrži posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

(8) Pripadnici nacionalnih manjina mogu radi provođenja odgoja i obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina,

na način i pod uvjetima propisanim zakonima, osnivati predškolske ustanove, osnovne i srednje škole i visoka učilišta.

(9) Učenicima školske ustanove na hrvatskom jeziku i pismu omogućit će se učenje jezika i pisma nacionalne manjine na način propisan posebnim zakonom, prema utvrđenom nastavnom programu od strane nadležnog središnjeg tijela državne uprave, uz osiguranje financijskih sredstava u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne samouprave.

Članak 12.

(1) Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje se na području jedinice lokalne samouprave kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika takve jedinice.

(2) Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje se i kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i kada je to propisano statutom jedinice lokalne samouprave ili statutom jedinice područne (regionalne) samouprave u skladu s odredbama posebnog zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

(3) Ostali uvjeti i način službene uporabe jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u postupku pred upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave; u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja; u postupcima koje vode Državno odvjetništvo i javni bilježnici, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti, uređuju se posebnim zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina.

Članak 13.

Zakonom kojim se uređuje uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina i/ili statutima jedinica lokalne samouprave propisuju se mjere koje omogućuju na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

Članak 14.

(1) Slobodna je uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina i obilježavanje praznika nacionalnih manjina.

(2) Uz službenu uporabu znamenja i simbola Republike Hrvatske nacionalne manjine mogu isticati odgovarajuće znamenje i simbole nacionalnih manjina. Kada se izvodi himna i/ili svečana pjesma nacionalne manjine, obvezatno se prije nje izvodi himna Republike Hrvatske.

(3) Jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave dužne su statutom propisati službenu uporabu i način korištenja zastave i simbola nacionalnih manjina.

Članak 15.

(1) Pripadnici nacionalnih manjina radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade i fondacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavačke (nakladničke), muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti.

(2) Republika Hrvatska, jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave sukladno svojim mogućnostima, financiraju djelovanje institucija iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Udruge, zaklade, fondacije i ustanove iz stavka 1. ovoga članka mogu u nazivu iskazivati da su nacionalne manjine njihovi osnivači.

Članak 16.

(1) Pripadnici nacionalnih manjina, njihove udruge i vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina slobodno održavaju veze s narodom s kojim dijele ista etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja, te s pravnim osobama sa sjedištem na području države tog naroda koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, nakladničke (izdavačke) i humanitarne djelatnosti.

(2) Udruge pripadnika nacionalnih manjina i vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina mogu od tijela države naroda s kojim dijele obilježja iz stavka 1. ovog članka i od pravnih osoba te države primati bez plaćanja carine novine, časopise, knjige, filmove, video-kasete, nosače zvuka, u ograničenom broju primjeraka, koje koriste za svoje potrebe, i mogu ih, bez plaćanja naknade, dijeliti pripadnicima nacionalne manjine.

(3) Udruge pripadnika nacionalnih manjina mogu za pripadnike nacionalnih manjina organizirati gostovanja profesionalnih i amaterskih kulturnomjetničkih grupa, te organizirati druge kulturne i umjetničke priredbe i izložbe koje pridonose obogaćivanju kulture i identiteta nacionalne manjine. U ovakvim slučajevima strane osobe koje sudjeluju u provođenju priredbi i izložbi ne moraju imati radnu dozvolu.

(4) Pripadnici nacionalnih manjina mogu slobodno izražavati svoju vjersku pripadnost i očitovati svoju vjeru te u skladu s tim pripadati vjerskoj zajednici.

Članak 17.

(1) Na temelju zakona i provedbenih propisa kojima se uređuju djelatnosti javnog priopćavanja, proizvodnje i emitiranja radijskog i televizijskog programa, odgoja i obrazovanja, muzejska, arhivska i knjižnička djelatnost, te zaštita i očuvanje kulturnih dobara stvaraju se uvjeti za upoznavanje svih državljana Republike Hrvatske, osobito djece i mladeži kroz sadržaj odgojnog i obrazovnog rada i obvezne i izborne predmete obrazovanja, s poviješću, kulturom i vjerom nacionalnih manjina.

(2) U cilju ostvarivanja odredbe stavka 1. ovog članka poduzimat će se mjere koje će pripadnicima nacionalnih manjina olakšati pristup medijima.

Članak 18.

(1) Postaje radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini imaju zadaću promicati razumijevanje za pripadnike nacionalnih manjina, proizvoditi i/ili emitirati emisije namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina, stvaranje i emitiranje programa kojima se potiče i unaprjeđuje održavanje, razvoj i iskazivanje kulturne, vjerske i druge samobitnosti nacionalnih manjina, očuvanje i zaštita njihovih kulturnih dobara i tradicije, te stvaranje i emitiranje programa kojima se pripadnici nacionalne manjine na tom prostoru upoznaju s radom i zadaćama njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina. Pravne osobe koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija) omogućit će udrugama pripadnika nacionalnih manjina i institucijama nacionalnih manjina sudjelovanje u stvaranju programa namijenjenog nacionalnim manjinama.

(2) U državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju se sredstva za sufinanciranje programa radio i televizijskih postaja u njihovom vlasništvu namijenjenih nacionalnim manjinama, sukladno mogućnostima i prema kriterijima koje utvrdi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine, odnosno nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na prijedlog vijeća nacionalnih manjina.

(3) U cilju ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na informiranje putem tiska te radija i televizije na pismu i jeziku nacionalne manjine pripadnici nacionalnih manjina, njihova vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina, njihove udruge mogu obavljati djelatnost javnog priopćavanja (izdavati novine, proizvoditi i emitirati radijski i televizijski program i obavljati djelatnost novinskih agencija) u skladu sa zakonom.

Članak 19.

(1) Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina prava na zastupljenost u Hrvatskom saboru.

(2) Pripadnici nacionalnih manjina, biraju najmanje pet a najviše osam svojih zastupnika u posebnim izbornim jedinicama, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor, a čime ne mogu biti umanjena stečena prava nacionalnih manjina.

(3) Pripadnicima nacionalnih manjina koji u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske sudjeluju s više od 1,5% stanovnika jamči se najmanje jedno, a najviše tri zastupnička mjesta pripadnika te nacionalne manjine, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor.

(4) Pripadnici nacionalnih manjina, koji u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske sudjeluju s manje od 1,5% stanovnika imaju pravo izabrati najmanje četiri zastupnika pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor.

Članak 20.

(1) Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i predstavničkim tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave.

(2) Ako u predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave na temelju općeg biračkog prava ne bude izabran bar jedan član pripadnik neke od nacionalnih manjina koje u stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluju s više od 5%, a s manje od 15%, broj članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave povećat će se za jednog člana, a izabranim će se smatrati onaj pripadnik nacionalne manjine koji nije izabran prvi po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima ako zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave nije drugačije određeno.

(3) Ako u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave na temelju općeg biračkog prava ne bude osigurana zastupljenost onoliko članova pripadnika nacionalne manjine, koja u stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluje s najmanje 15%, koliko osigurava zastupljenost pripadnika te nacionalne manjine srazmjerno njenom udjelu u stanovništvu jedinice lokalne samouprave, broj članova predstavničkog tijela jedinice povećat će se do broja koji je potreban da bi zastupljenost bila ostvarena, a izabranim će se smatrati oni pripadnici određene manjine koji nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima ako zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave nije drugačije određeno.

(4) Ako u predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave na temelju općeg biračkog prava ne bude osigurana zastupljenost onoliko članova pripadnika nacionalne manjine koja u stanovništvu te jedinice sudjeluje s više od 5%, koliko im osigurava zastupljenost srazmjerno njihovom udjelu u stanovništvu jedinice područne (regionalne) samouprave, broj članova predstavničkog tijela jedinice povećat će se do broja koji je potreban da bi zastupljenost bila ostvarena, a izabranim će se smatrati oni pripadnici određene manjine koji nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima ako zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nije drugačije određeno.

(5) Ako se ni primjenom odredbi stavaka 2. i 3. ovoga članka ne postigne zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave, odnosno ako se ni primjenom odredbi stavka 4. ovoga članka ne postigne zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave, u skladu s ovim odredbama, u jedinici samouprave raspisat će se dopunski izbori.

(6) Kandidiranje i izbor članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave prema odredbama stavaka 2., 3., 4. i 5. ovoga članka uređuje se zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(7) Za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine radi provođenja odredbi ovoga članka mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva. Prije svakih izbora službeni rezultati popisa stanovništva o broju pripadnika nacionalnih manjina u jedinici lokalne samouprave odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave usklađuju se s eventualnim promjenama registriranim u posljednjem potvrđenom popisu birača te jedinice.

Članak 21.

Jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina ne čine većinu stanovništva mogu svojim statutima odrediti da se u predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave biraju pripadnici nacionalnih manjina ili veći broj pripadnika nacionalnih manjina nego što proizlazi iz njihovog udjela u ukupnom stanovništvu jedinice.

Članak 22.

(1) U jedinici lokalne samouprave i jedinici područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: jedinica samouprave) u kojoj se prema odredbama ovog Ustavnog zakona treba osigurati srazmjerna zastupljenost članova njenog predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost predstavnika nacionalne manjine u njenom izvršnom tijelu.

(2) Pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima sukladno odredbama posebnog zakona, vodeći računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo i stečenim pravima.

(3) Pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost u tijelima uprave jedinica samouprave sukladno odredbama posebnog zakona kojim se uređuje lokalna i područna (regionalna) samouprava i sukladno stečenim pravima.

(4) U popunjavanju mjesta iz stavka 2. i 3. ovoga članka, prednost pod istim uvjetima imaju predstavnici nacionalnih manjina.

III. VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA SAMOUPRAVE

Članak 23.

S ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina biraju, na način i pod uvjetima propisanim ovim Ustavnim zakonom, svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave.

Članak 24.

(1) U jedinicama samouprave na čijem području pripadnici pojedine nacionalne manjine sudjeluju s najmanje 1,5% u ukupnom stanovništvu jedinice samouprave, u jedinicama lokalne samouprave na čijem području živi više od 200 pripadnika pojedine nacionalne manjine, te u jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem području živi više od 500 pripadnika nacionalne manjine, pripadnici svake takove nacionalne manjine mogu izabrati vijeće nacionalnih manjina.

(2) U vijeća nacionalnih manjina općine bira se 10 članova, u vijeća nacionalnih manjina grada bira se 15, a u vijeće nacionalnih manjina županije bira se 25 članova pripadnika nacionalne manjine.

(3) U slučajevima kada nije ispunjen barem jedan od uvjeta iz stavka 1. ovoga članka za izbor vijeća nacionalnih manjina, a na području jedinice samouprave živi najmanje 100 pripadnika nacionalne manjine, za područje ovakve jedinice samouprave bira se predstavnik nacionalnih manjina.

(4) Kandidate za članove vijeća nacionalnih manjina odnosno кандидате za predstavnike nacionalnih manjina mogu predlagati udruge nacionalnih manjina ili najmanje 20 pripadnika nacionalne manjine s područja općine, odnosno 30 s područja grada i 50 s područja županije.

(5) Članovi vijeća nacionalnih manjina i predstavnici nacionalnih manjina biraju se neposredno tajnim glasovanjem za razdoblje od četiri godine, a na postupak izbora i druga pitanja u svezi s njihovim izborom shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave.

(6) Za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine radi provođenja odredbi ovoga članka mjerodavan je popis stanovništva korigiran (uvećan ili umanjen) za onaj broj birača koji su upisani ili brisani iz popisa birača koji se sastavlja radi izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave.

Članak 25.

(1) Vijeće nacionalne manjine je neprofitna pravna osoba. Svojestvo pravne osobe stječe upisom u registar vijeća nacionalnih manjina kojeg vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave.

(2) Za svoje obveze vijeće nacionalne manjine odgovara svojom cjelokupnom imovinom.

(3) Naziv vijeća nacionalne manjine mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, te na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina koja je osnovala vijeće.

(4) Naziv vijeća nacionalne manjine mora sadržavati oznaku nacionalne manjine i oznaku područja za koje je izabrana.

(5) Ministar nadležan za poslove opće uprave propisat će pravilnikom sadržaj registra vijeća nacionalnih manjina i način njegova vođenja, te obrazac zahtjeva za upis u registar vijeća nacionalnih manjina.

Članak 26.

Članovi vijeća nacionalne manjine tajnim glasovanjem biraju predsjednika vijeća. Vijeće nacionalne manjine bira i osobu koja će zamjenjivati predsjednika vijeća u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti.

Članak 27.

(1) Vijeće nacionalne manjine donosi program rada, financijski plan i završni račun, te statut kojim se uređuju pitanja od značaja za rad vijeća.

(2) Predsjednik vijeća nacionalne manjine predstavlja i zastupa vijeće, saziva sjednice vijeća i ima prava i obveze određene statutom vijeća.

(3) Statut, program rada, financijski plan i završni račun vijeće nacionalne manjine donosi većinom glasova

svih članova.

(4) Statut, financijski plan i završni račun vijeća nacionalnih manjina objavljuju se u službenom glasilu jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave za čije je područje osnovano.

Članak 28.

(1) Jedinice samouprave osiguravaju sredstva za rad vijeća nacionalnih manjina, uključujući sredstva za obavljanje administrativnih poslova za njihove potrebe, a mogu osigurati i sredstva za provođenje određenih aktivnosti utvrđenih programom rada vijeća nacionalne manjine.

(2) Sredstva za ostvarivanje određenih programa vijeća nacionalnih manjina mogu se osigurati i u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Članak 29.

(1) Sredstva koja vijeće nacionalne manjine ostvari od svoje imovine; od donacija, poklona, nasljedstva; ili po drugom osnovu, mogu se koristiti samo za djelatnosti i poslove od značaja za nacionalnu manjinu utvrđenih u programu rada vijeća nacionalne manjine.

(2) Sredstva koja vijeće nacionalne manjine ostvari iz državnog proračuna Republike Hrvatske ili proračuna jedinice samouprave mogu se koristiti isključivo za namjene određene proračunom i zakonom, odnosno odlukom kojima se uređuje izvršenje proračuna, odnosno za namjene, kada se radi o sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske, koje odredi Savjet za nacionalne manjine.

(3) Kada vijeće nacionalne manjine nabavlja robe ili usluge ili izvodi radove sredstvima iz stavka 2. ovoga članka može ih koristiti samo pod uvjetima i na način propisan Zakonom o javnoj nabavi.

Članak 30.

(1) Članovi vijeća nacionalne manjine svoje dužnosti obavljaju, u pravilu, na dragovoljnoj osnovi i s pažnjom dobrog gospodara.

(2) Članovi vijeća nacionalne manjine iz sredstava vijeća mogu primati samo naknadu troškova koje su imali u obavljanju poslova za vijeće i nagradu, za mjesečno ili neko drugo razdoblje ako to odobri i do visine koju odobri ministar nadležan za opću upravu.

Članak 31.

(1) Vijeća nacionalnih manjina u jedinici samouprave imaju pravo:

– predlagati tijelima jedinice samouprave mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose;

– isticati kandidate za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave;

– biti obaviješteni o svakom pitanju o kome će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine;

– davati mišljenja i prijedloge na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjene nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

(2) Tijela jedinica samouprave svojim općim aktima uredit će način, rokove i postupak ostvarivanja prava utvrđenih u stavku 1. ovoga članka.

Članak 32.

(1) Poglavarstvo jedinice samouprave dužno je u pripremi prijedloga općih akata od vijeća nacionalnih manjina osnovanih za njeno područje zatražiti mišljenje i prijedloge o odredbama kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina.

(2) Ako vijeće nacionalne manjine smatra da je opći akt jedinice samouprave ili neka njegova odredba protivan Ustavu, ovom Ustavnom zakonu ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, dužna je o tome odmah obavijestiti ministarstvo nadležno za opću upravu. Obavijest o tome uputit će i poglavarstvu jedinice samouprave i Savjetu za nacionalne manjine.

(3) Ministarstvo nadležno za opću upravu, ako ocijeni da je opći akt iz stavka 2. ovoga članka ili neka njegova odredba protivan Ustavu, ovom Ustavnom zakonu ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, obustavit će, u roku od osam dana, njegovu primjenu.

(4) Odluka o obustavi od primjene dostavlja se bez odgađanja općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu, predsjedniku predstavničkog tijela koje je opći akt donijelo, a obavijest o donošenju odluke dostavlja Savjetu za nacionalne manjine i vijeću nacionalne manjine na temelju čije je obavijesti odluka donijeta.

(5) Ministarstvo nadležno za opću upravu prosljeđuje Vladi Republike Hrvatske odluku o obustavi od primjene općeg akta s prijedlogom za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske i o tome obavještava jedinicu samouprave.

(6) Obustava od primjene općeg akta prestaje ako Vlada Republike Hrvatske ne pokrene postupak iz stavka 5. ovoga članka u roku od 30 dana od dana zaprimanja odluke iz stavka 5. ovoga članka.

Članak 33.

(1) Dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u istoj jedinici lokalne samouprave, dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u različitim jedinicama lokalne samouprave, dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u istoj jedinici područne (regionalne) samouprave te dva ili više vijeća nacionalnih manjina osnovanih u različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave mogu radi usklađivanja ili unaprjeđivanja zajedničkih interesa osnovati koordinacije vijeća nacionalnih manjina.

(2) Vijeća nacionalnih manjina kroz koordinaciju vijeća nacionalnih manjina usuglašavaju stavove o pitanjima iz svog djelokruga.

(3) Vijeća nacionalnih manjina mogu koordinaciju vijeća nacionalnih manjina ovlastiti da poduzima u njihovo ime pojedine mjere iz članka 31. ovoga Ustavnog zakona.

(4) Smatra se da su vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave osnovale koordinaciju vijeća nacionalnih manjina za područje Republike Hrvatske kada je sporazumu o osnivanju ove koordinacije pristupilo više od polovine vijeća nacionalnih manjina područne (regionalne) samouprave.

(5) Koordinacija vijeća nacionalnih manjina koju su vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave osnovale za područja Republike Hrvatske može donositi odluke o značenju i simbolima nacionalnih manjina i način obilježavanja praznika nacionalnih manjina uz suglasnost Savjeta za nacionalne manjine.

Članak 34.

(1) Predstavnik nacionalne manjine svoje poslove obavlja pod nazivom koji mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina koja ga je izabrala i koji sadrži oznaku područja za koje je izabran.

(2) Predstavnik nacionalne manjine otvara račun sredstava koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava na području jedinice lokalne samouprave za koju je izabran, za financijski plan korištenja tih sredstava i završni račun tih sredstava. Financijski plan i završni račun sredstava koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava objavljuju se u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave za čije područje je izabran manjinski predstavnik.

(3) Na predstavnika nacionalne manjine te njegove ovlasti i obveze odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 28., 29., 30., 31., 32. i 33. ovoga Ustavnog zakona.

IV. SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE

Članak 35.

(1) Osniva se Savjet za nacionalne manjine, radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina. U tom cilju Savjet surađuje s nadležnim državnim tijelima i tijelima jedinica samouprave, vijećima nacionalnih manjina, odnosno predstavnicima nacionalnih manjina, udrugama nacionalnih manjina i pravnim osobama koje obavljaju djelatnosti kojima se ostvaruju manjinska prava i slobode.

(2) Savjet za nacionalne manjine ima pravo:

- predlagati tijelima državne vlasti da rasprave pojedina pitanja od značenja za nacionalnu manjinu, a osobito provođenje ovoga Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena manjinska prava i slobode;
- predlagati tijelima državne vlasti mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području;
- davati mišljenja i prijedloge o programima javnih radio postaja i javne televizije namijenjenih nacionalnim manjinama, te o tretiranju manjinskih pitanja u programima javnih radio postaja i javne televizije i drugim sredstvima priopćavanja;
- predlagati poduzimanje gospodarskih, socijalnih i drugih mjera na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju nastanjenim pripadnicima nacionalnih manjina kako bi se očuvalo njihovo postojanje na tim područjima,
- tražiti i dobiti od tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave podatke i izvješća potrebna za razmatranje pitanja iz svoga djelokruga;
- pozivati i tražiti nazočnost predstavnika tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, u čiju nadležnost spadaju pitanja iz djelokruga Savjeta utvrđena ovim Ustavnim zakonom i statutom Savjeta.

(3) Savjet za nacionalne manjine surađuje u pitanjima od interesa za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj s nadležnim tijelima međunarodnih organizacija i institucija koje se bave pitanjima nacionalnih manjina, kao i s nadležnim tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

(4) Savjet za nacionalne manjine raspoređuje sredstva koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Korisnici sredstava podnose Savjetu godišnja izvješća o trošenju sredstava koja su im doznačena iz državnog proračuna, o čemu Savjet izvješćuje Vladu Republike Hrvatske i Hrvatski sabor.

(5) Ako u roku od 90 dana od donošenja državnoga proračuna, Savjet za nacionalne manjine ne donese odluku o rasporedu sredstava iz stavka 4. ovoga članka, odluku o tome donosi Vlada Republike Hrvatske.

Članak 36.

(1) Članove Savjeta za nacionalne manjine imenuje Vlada Republike Hrvatske na vrijeme od četiri godine i to:

- sedam članova pripadnika nacionalnih manjina iz reda osoba koje predlože vijeća nacionalnih manjina,
- pet članova pripadnika nacionalnih manjina iz reda istaknutih kulturnih, znanstvenih, stručnih, vjerskih djelatnika iz reda osoba koje predlože manjinske udruge i druge organizacije manjina, vjerske zajednice, pravne osobe i građani pripadnici nacionalnih manjina.

(2) Članovi Savjeta za nacionalne manjine su i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru.

(3) Savjet za nacionalne manjine ima predsjednika i dva potpredsjednika koje imenuje Vlada Republike Hrvatske iz redova članova Savjeta. Jedan od njih obavezno je član Savjeta iz redova nacionalne manjine koja u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske sudjeluje s više od 1,5%.

(4) Prilikom imenovanja članova Savjeta za nacionalne manjine Vlada Republike Hrvatske vodit će računa o udjelu pripadnika pojedinih nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske, kao i o tome da

sastav Savjeta odražava njihovu samobitnost i osobitost, te povijesne vrijednosti, etničku, kulturnu i svaku drugu raznolikost.

(5) Predsjednik i potpredsjednici Savjeta za nacionalne manjine svoju dužnost obavljaju profesionalno, a predsjednik Savjeta je i predstojnik stručne službe Savjeta.

(6) Za obavljanje stručnih i administrativnih poslova za Savjet za nacionalne manjine Vlada Republike Hrvatske osnovat će stručnu službu Savjeta i odrediti okvirni broj njenih službenika i namještenika.

(7) Savjet za nacionalne manjine ima statut koji donosi uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Statutom se pobliže uređuje djelokrug i organizacija rada Savjeta.

(8) Savjet za nacionalne manjine donosi program rada, financijski plan, završni račun i odluke o raspoređivanju sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina.

(9) Savjet za nacionalne manjine će donijeti pravilnik o unutarnjem redu stručne službe Savjeta na prijedlog predsjednika Savjeta.

(10) Savjet za nacionalne manjine odlučuje većinom svih članova.

(11) Program rada Savjeta za nacionalne manjine, financijski plan i završni račun sredstava Savjeta za nacionalne manjine, te akti kojima Savjet za nacionalne manjine raspoređuje sredstva koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina, objavljuju se u »Narodnim novinama«.

V. NADZOR

Članak 37.

(1) Ostvarivanje prava i sloboda nacionalnih manjina zajamčenih Ustavom, ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima nadziru tijela državne uprave u pitanjima iz svog djelokruga.

(2) Vlada Republike Hrvatske usklađuje rad tijela državne uprave u primjeni ovog Ustavnog zakona i posebnih zakona koji uređuju pitanja od značenja za nacionalne manjine.

(3) Najmanje jednom godišnje Vlada Republike Hrvatske podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provođenju ovoga Ustavnog zakona i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina, a Savjet za nacionalne manjine Hrvatskom saboru odnosno njegovom radnom tijelu u čijem je djelokrugu ostvarivanje prava nacionalnih manjina podnosi polugodišnje izvješće o pitanjima koja su u djelokrugu Savjeta te kvartalno izvješće o utrošku sredstava koja su u državnom proračunu osigurana za potrebe nacionalnih manjina.

Članak 38.

(1) Vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina u jedinici samouprave mogu zatražiti od nadležnog tijela državne uprave da provede nadzor nad primjenom ovoga Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena prava i slobode nacionalnih manjina od strane tijela jedinica samouprave u kojima su osnovane i da poduzme mjere za zakonito postupanje tih tijela, o čemu obavještava Savjet za nacionalne manjine koji je dužan o svom stajalištu izvijestiti vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnika nacionalnih manjina.

(2) Savjet za nacionalne manjine može zatražiti od Vlade Republike Hrvatske da provede nadzor nad primjenom ovoga Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena prava i slobode nacionalnih manjina od strane tijela državne uprave i da poduzme mjere za zakonito postupanje tih tijela.

(3) Vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina i Savjet za nacionalne manjine imaju pravo, u skladu s odredbama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske podnijeti ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, ako po vlastitoj ocjeni ili povodom inicijative pripadnika nacionalne manjine smatraju da su povrijeđena prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina propisana ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 39.

(1) Odredba članka 19. ovoga Ustavnog zakona primjenjivat će se od dana stupanja na snagu zakona kojim će sukladno ovoj odredbi biti uređen izbor zastupnika u Hrvatski sabor.

(2) Predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima je mandat u tijeku, a u kojima nije ostvareno pravo na zastupljenost predstavnika manjina sukladno odredbama članka 20. ovoga Ustavnog zakona, popunit će se odgovarajućim brojem članova pripadnika nacionalnih manjina u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Ustavnog zakona.

Članak 40.

Ništa se u ovome Ustavnom zakonu neće tumačiti kao da uključuje bilo kakvo pravo na obavljanje bilo kakve djelatnosti ili izvršavanje čina suprotnih temeljnim načelima međunarodnog prava, te posebice suverenosti, jedinstvenosti, teritorijalne cjelovitosti i nezavisnosti Republike Hrvatske.

Članak 41.

Ovim se Ustavnim zakonom ne mijenjaju niti ukidaju prava nacionalnih manjina utvrđena međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

Članak 42.

(1) Vlada Republike Hrvatske imenovat će članove Savjeta za nacionalne manjine te predsjednika i potpredsjednike Savjeta najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Ustavnog zakona.

(2) Ako do isteka roka iz stavka 1. ovoga članka ne budu osnovana vijeća nacionalnih manjina ili ako ta vijeća ne predlože Vladi Republike Hrvatske kandidate za članove Savjeta za nacionalne manjine, Savjet za nacionalne manjine činit će članovi imenovani prema odredbi članka 36. stavka 1. podstavka drugog i članovi određeni prema

odredbi članka 36. stavka 2. ovoga Ustavnog zakona.

(3) Do osnivanja Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine stručne i administrativne poslove za Savjet za nacionalne manjine obavljat će Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske.

Članak 43.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Ustavnog zakona prestaje važiti odredba članka 4. stavka 1. točke 1. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina (»Narodne novine«, br. 51/00.).

(2) Danom stupanja na snagu ovoga Ustavnog zakona prestaje se primjenjivati odredba članka 9. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 33/01.) u dijelu u kojem propisuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave iz reda pripadnika nacionalnih manjina i prestaje važiti odredba članka 61. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 44.

Danom stupanja na snagu ovoga Ustavnog zakona prestaje važiti Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj (»Narodne novine«, br. 65/91., 27/92., 34/92. – pročišćeni tekst, 51/00. i 105/00. – pročišćeni tekst).

Članak 45.

Ovaj Ustavni zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

(Narodne novine, br. 51/2000., usvojen 11. svibnja 2000.)

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju uvjeti službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, kojima se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom sukladno zakonu.

Članak 2.

Ovim se Zakonom ne mijenjaju niti ukidaju prava pripadnika nacionalnih manjina stečena na temelju međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka.

Ovim se Zakonom ne mijenjaju niti ukidaju prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina stečena prema propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 3.

Odredbe se ovoga Zakona ne primjenjuju u postupcima koji se vode pred središnjim tijelima državne uprave, trgovačkim sudovima, pred Upravnim sudom, Visokim prekršajnim sudom i Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao i pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, te pred drugim središnjim tijelima državne vlasti, ako ustavnim zakonom, ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Odredbe se ovoga Zakona ne primjenjuju na vođenje službenih očevidnika, te na javne isprave koje služe uporabi u inozemstvu, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

II. UVJETI ZA RAVNOPRAVNU SLUŽBENU UPORABU JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA

Članak 4.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje se u skladu s odredbama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovoga Zakona pod sljedećim uvjetima:

1. kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine većinu stanovnika, u skladu s Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovim Zakonom,

2. kada je predviđena međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka,

3. kada su to statutom propisale općine i gradovi, u skladu s Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovim Zakonom,

4. kada to, u odnosu na rad svojih tijela, u samoupravnom djelokrugu, statutom propiše županija na čijem je području u pojedinim općinama i gradovima u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine.

Za ostvarivanje ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalne manjine na temelju stavka 1. točke 1. ovoga članka mjerodavni su podaci popisa stanovnika koji je neposredno prethodio uređivanju ovih pitanja statutom općine ili grada.

Članak 5.

Na području općine, grada ili županije ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine ostvaruje se:

1. u radu predstavničkih i izvršnih tijela općine, grada ili županije,

2. u postupku pred upravnim tijelima općine, grada ili županije,

3. u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, pred ustrojstvenim jedinicama središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, pred sudbenim tijelima prvog stupnja, državnim odvjetništvima i državnim pravobraniteljstvima prvog stupnja, javnim bilježnicima i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, a koji su ovlašteni postupati na području općine ili grada koji su u ravnopravnu službenu uporabu uveli manjinski jezik i pismo.

Tijela iz stavka 1. ovoga članka omogućit će korištenje i priznati valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području Republike Hrvatske i kad su sastavljene na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članak 6.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine u pravilu se uvodi za cijelo područje pojedine općine ili grada.

Izuzetno od stavka 1. ovoga članka, ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine može se uvesti samo na dijelu područja pojedine općine ili grada kada se može statutom predvidjeti i u užem opsegu od prava utvrđenih ovim Zakonom, ali se ne može isključiti pravo na služenje svojim jezikom u postupcima pred tijelima iz članka 5. točke 3. ovoga Zakona, te pravo na dobivanje javnih isprava i na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članak 7.

Općine, gradovi i županije, te državna tijela iz članka 5. točke 3. ovoga Zakona izvornike svih predmeta, propisa, akata i isprava vode na hrvatskom jeziku i latiničnim pismom.

A) Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u

postupku pred upravnim tijelima općina, gradova i županija

Članak 8.

U općinama, gradovima i županijama u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, rad općinskih i gradskih vijeća, te općinskih i gradskih poglavarstava kao i rad županijskih skupština i poglavarstva odvija se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i jeziku i pismu nacionalne manjine koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi.

U općinama, gradovima i županijama iz stavka 1. ovoga članka osigurava se, dvojezično ili višejezično:

1. ispisivanje teksta pečata i žigova istom veličinom slova,
2. ispisivanje natpisnih ploča predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela općina, gradova i županija, kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti istom veličinom slova,
3. ispisivanje zaglavlja akata istom veličinom slova.

Vijećnik, član poglavarstva ili građanin u općinama, gradovima i županijama iz stavka 1. ovoga članka ima pravo da mu se osigura dvojezično ili višejezično:

1. dostava materijala za sjednicu općinskog ili gradskog vijeća i poglavarstva, kao i županijske skupštine i županijska poglavarstva,
2. izrada zapisnika i objava zaključaka,
3. objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela općina, gradova i županija, kao i materijale za sjednice predstavničkih i izvršnih tijela.

Članak 9.

Općine, gradovi i županije u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, osigurat će pravo građanima da im se dvojezično ili višejezično:

1. izdaju javne isprave,
2. tiskaju obrasci koji se koriste u službene svrhe.

Članak 10.

U općinama i gradovima u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično, istom veličinom slova, ispisuju se:

1. pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu,
2. nazivi ulica i trgova,
3. nazivi mjesta i geografskih lokaliteta.

Statutom općine ili grada u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, propisat će se da li se prava iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju na cijelom području ili samo u pojedinim mjestima, te da li se i kod kojih mjesta koriste tradicionalni nazivi mjesta ili lokaliteta.

Statutom općine ili grada može se propisati da na području, na kojem je u službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, pravne i fizičke osobe koje obavljaju javnu djelatnost mogu ispisivati nazive dvojezično ili višejezično.

Članak 11.

Pripadnici nacionalnih manjina, čiji je jezik i pismo u ravnopravnoj službenoj uporabi, imaju u postupku prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima općina, gradova i županija ista prava kao i u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja.

B) Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine u postupku pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti

Članak 12.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, koji su ovlašteni postupati na području na kojem je, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dužna su podučiti stranku s područja općine ili grada, koji su uveli u ravnopravnu službenu uporabu jezik i pismo nacionalne manjine, o pravu uporabe jezika i pisma nacionalne manjine u postupku, te unijeti u zapisnik izjavu o tome kojim će se jezikom i pismom stranka služiti u postupku.

Ako se u postupku ne vodi zapisnik, izjašnjenje stranke o jeziku kojim se želi služiti ili o zahtjevu za izdavanje dvojezičnih isprava, unijet će se kao službena zabilješka.

Članak 13.

U općinama, gradovima i županijama u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, prvo pismeno u postupku dostavlja se stranci na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Jezik i pismo na kojem je predan, odnosno priopćen prvi podnesak stranke, smatrat će se jezikom i pismom kojim se stranka želi služiti u postupku.

Članak 14.

Kad se stranka u postupku izjasni za jezik i pismo nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, tijelo koje vodi postupak dužno je, u skladu s postupovnim propisima, osigurati sudjelovanje stranke u postupku na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina.

Otpravci akata u predmetima u kojima su se stranke izjasnile za uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, dostavljaju se stranci, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na jeziku i pismu kojim se stranka u postupku služi.

Članak 15.

Ako su se sudionici u postupku izjasnili za uporabu dvaju ili više jezika i pisama koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi, u postupku će se, uz hrvatski jezik i latinično pismo, koristiti jezik i pismo za čiju se uporabu sudionici u postupku sporazumiju.

Ako do sporazuma iz stavka 1. ovoga članka ne dođe, u postupku će se koristiti jezik i pismo nacionalne manjine kojim se služi većina sudionika u tom postupku, uz osiguravanje tumača za ostale sudionike u postupku. Ako se ni navedenim načinom ne može osigurati uporaba jezika i pisma nacionalne manjine kojim se služe pripadnici nacionalne manjine, postupak će se voditi samo na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, uz osiguravanje tumača.

Sporazum sudionika o jeziku i pismu na kojem će se, uz hrvatski jezik i latinično pismo, postupak voditi, unosi se u zapisnik ili se u spis unosi službena zabilješka, ako se u postupku ne vodi zapisnik.

Članak 16.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, dužni su strankama i drugim sudionicima u postupku dostavljati sve akte, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, a kojim se stranka, odnosno drugi sudionik služi u postupku.

Stranka i drugi sudionici u postupku prema vlastitom izboru upućuju svoje podneske na hrvatskom jeziku ili jeziku i pismu kojim se služe, a koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Članak 17.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, dostavljaju strankama dopise, podneske i otpravke drugih akata postupka drugoga stupnja na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku i na pismu koji su bili u uporabi u postupku prvog stupnja.

Članak 18.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koji postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničkog pisma jezik i pismo nacionalne manjine, na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, dvojezično ili višejezično:

1. izdaju javne isprave
2. tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koji postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično:

1. ispisuju tekst pečata i žigova u istoj veličini slova,
2. ispisuju natpisne ploče,
3. ispisuju zaglavlja akata istom veličinom slova.

Članak 19.

Tijela koja provode postupak drugoga stupnja postupaju na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

Izuzetno od stavka 1. ovoga članka, ako pred tijelom drugog stupnja sudjeluju neposredno stranke koje su se u postupku prvog stupnja služile jezikom i pismom nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, postupak se vodi kao i postupak prvog stupnja.

Članak 20.

Pravne osobe koje imaju javne ovlasti za obavljanje poslova za pripadnike nacionalnih manjina u međusobnim neposrednim odnosima mogu koristiti samo jezik i pismo nacionalne manjine.

III. PROVEDBA ZAKONA

Članak 21.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici, pravne osobe koje imaju javne ovlasti, te općine, gradovi i županije na čijem je području u ravnopravnoj službenoj uporabi manjinski jezik i pismo, osigurat će potreban broj službenika koji mogu voditi postupke i poduzimati potrebne radnje i na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi.

U izvješćima o radu i rješavanju predmeta, tijela iz stavka 1. ovoga članka dužna su posebno iskazati broj predmeta koji se vodio na jeziku i pismu nacionalne manjine koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Članak 22.

Sredstva za provedbu ovoga Zakona i na temelju njega donijetih propisa osiguravaju se u Državnom proračunu Republike Hrvatske od 1. siječnja 2001.

Članak 23.

Provedbu ovoga Zakona nadzire središnje tijelo državne uprave ovlašteno za nadzor nad primjenom zakona kojima se uređuje sustav državne uprave i sustav lokalne samouprave.

Kada izvršna ili upravna tijela općina, gradova i županija koje su uvele ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine postupaju protivno odredbama ovoga Zakona, čelnik tijela iz stavka 1. ovoga članka zatražit će od predstavničkog tijela da raspravi stanje i poduzme mjere za zakonito postupanje izvršnih i upravnih tijela, te poduzeti druge mjere u skladu sa zakonom.

Članak 24.

Ako općina, grad ili županija statutom ne uredi uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, a dužni su to učiniti prema odredbama ovoga Zakona, odnosno, ako je uredi protivno odredbama ovoga Zakona, čelnik središnjeg tijela državne uprave iz članka 23. ovoga Zakona obustavit će od izvršenja statut, odnosno pojedine njegove odredbe, naložiti neposrednu primjenu zakona i podnijeti Vladi Republike Hrvatske prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti statuta ili drugoga općeg akta općine, grada ili županije u skladu sa zakonom.

Članak 25.

Neprimjenjivanje ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalne manjine u općini, gradu ili županiji u kojima je statutom uvedena, odnosno njena primjena protivna odredbama ovoga Zakona u postupcima pred tijelima koja su dužna provesti ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, predstavlja bitnu povredu postupka.

IV. PRIJELAZNE I ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 26.

Čelnik središnjeg tijela državne uprave ovlašten za praćenje primjene ovoga Zakona može donijeti poblize propise o načinu primjene ovoga Zakona od strane pravosudnih tijela, tijela državne uprave, tijela općina, gradova i županija, te pravnih osoba koje imaju javne ovlasti.

Odredbe podzakonskih propisa uskladit će se s odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od njegova stupanja na snagu.

Članak 27.

Odredba članka 4. stavak 1. točka 1. i stavak 2. ovoga Zakona neće se primjenjivati do objave službenih rezultata prvog popisa stanovništva nakon stupanja na snagu ovoga Zakona, već će se na sve općine i gradove primjenjivati odredba članka 4. stavak 1. točke 2. i 3. ovoga Zakona.

Članak 28.

Općine, gradovi i županije dužne su uskladiti svoje statute sa odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu i dostaviti ih bez odlaganja središnjem tijelu državne uprave ovlaštenom za nadzor nad primjenom ovoga Zakona.

Članak 29.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Uredba o načinu i uvjetima upotrebe jezika i pisma narodnosti u postupku pred organima uprave i organizacijama koje obavljaju javna ovlaštenja (»Narodne novine«, br. 5/81.).

Članak 30.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O ODGOJU I OBRAZOVANJU NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

(Narodne novine, br. 51/2000., usvojen 11. svibnja 2000.)

Članak 1.

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj ostvaruju pravo na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu (u daljnjem tekstu: odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine) u skladu s Ustavom i odredbama ovoga Zakona.

Ovim se Zakonom ne mijenjaju niti ukidaju prava nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje stečena prema ranijim propisima, odnosno na temelju međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska ugovorna strana.

Članak 2.

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine obavlja se u predškolskoj ustanovi, osnovnoj i srednjoj školi te drugoj školskoj ustanovi (u daljnjem tekstu: školska ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine) kao i drugim oblicima obrazovanja (seminari, ljetne i zimske škole i sl.), na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom.

Na osnivanje i pravni položaj školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine te na upravljanje tom ustanovom primjenjuju se odredbe drugih zakona i propisa samo ako ovim Zakonom nije drugačije uređeno.

Članak 3.

Školska ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine može se osnovati i za manji broj učenika od broja utvrđenog za početak rada školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu.

Članak 4.

Ako ne postoje uvjeti za osnivanje školske ustanove prema članku 3. ovoga Zakona, odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine obavlja se u razrednom odjelu ili obrazovnoj skupini.

Razredni odjel i obrazovna skupina iz stavka 1. ovoga članka ustrojavaju se u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine ili školskoj ustanovi s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu.

Razredni odjel i obrazovna skupina iz stavka 1. ovoga članka ustrojavaju se i za manji broj učenika od broja učenika propisanog za ustrojavanje razrednog odjela i obrazovne skupine s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu.

Članak 5.

Naziv školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine i tekst njezina pečata i žiga ispisuju se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članak 6.

Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

Dio nastavnog plana i programa iz stavka 1. ovoga članka, čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine utvrđuje i donosi Ministarstvo prosvjete i športa po pribavljenom mišljenju udruga nacionalne manjine.

Članak 7.

Upis u školsku ustanovu, razredni odjel ili obrazovnu skupinu na jeziku i pismu nacionalne manjine obavlja se pod istim uvjetima kao i upis u školsku ustanovu s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu, u skladu s odlukom o upisu.

Ako se za upis u školsku ustanovu, razredni odjel ili obrazovnu skupinu prijavi više pristupnika nego što je predviđeno uvjetima natječaja za upis, upravo prvenstva imat će učenici koji su pripadnici nacionalne manjine.

Članak 8.

Učenici školske ustanove, razrednog odjela ili obrazovne skupine s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine uz svoj jezik i pismo obvezno uče hrvatski jezik i latinično pismo prema utvrđenom nastavnom planu i programu.

Članak 9.

Na području na kojem je statutom općine ili grada utvrđena ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine, učenicima školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu omogućit će se učenje jezika i pisma nacionalne manjine.

Članak 10.

Odgojno obrazovni rad u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine koji potpuno vladaju jezikom nacionalne manjine, odnosno nastavnici koji nisu iz redova nacionalne manjine, a potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine.

Članak 11.

Pedagoška dokumentacija školske ustanove, razrednog odjela i obrazovne skupine s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine vodi se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Javne školske isprave školska ustanova iz stavka 1. ovoga članka izdaje na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu nacionalne manjine, u skladu sa zakonom.

Članak 12.

Najmanje natpolovična većina članova tijela upravljanja školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine, iz reda je nacionalne manjine.

Pobliže odredbe o sastavu, uvjetima i načinu izbora članova tijela upravljanja školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine utvrđuju se statutom ustanove.

Za ravnatelja školske ustanove iz stavka 1. ovoga članka može biti izabrana osoba iz reda nacionalne manjine, odnosno koja nije iz reda nacionalne manjine ako u potpunosti vlada jezikom i pismom nacionalne manjine.

Članak 13.

Ministarstvo prosvjete i športa dužno je za obavljanje poslova iz svojega djelokruga za školsku ustanovu s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine osigurati potreban broj savjetnika i školskih nadzornika iz reda pojedine nacionalne manjine, odnosno iz reda osoba koje potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine.

Članak 14.

Školovanje nastavnika iz potrebe školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavlja se na visokim učilištima u skladu sa zakonom ili im se na drugi način omogućuje ovladavanje sadržajem struke na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članak 15.

Na izdavanje udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine primjenjuju se opći propisi o udžbenicima.

Školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine mogu koristiti udžbenike iz matične zemlje uz odobrenje Ministarstva prosvjete i športa.

Članak 16.

Sredstva potrebna za redoviti rad javne školske ustanove, razrednog odjela i obrazovne skupine s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine osiguravaju se u državnom proračunu.

Školska ustanova s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine može stjecati sredstva za rad i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Članak 17.

Ministarstvo prosvjete i športa donijet će nastavni plan i program iz članka 6. ovoga Zakona najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 18.

Ministar prosvjete i športa može donijeti propise o načinu primjene odredbi ovoga Zakona o školskim ustanovama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članak 19.

Školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine uskladit će svoje opće akte s odredbama ovoga Zakona najkasnije u roku od tri mjeseca od donošenja akta iz članka 17. ovoga Zakona.

Članak 20.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o odgoju i obrazovanju na jezicima narodnosti (»Narodne novine«, br. 25/79.).

Članak 21.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

PRAVO PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ NA ZASTUPLJENOST U HRVATSKOM SABORU

*(ZAKON O IZBORU ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR - pročišćeni tekst
Narodne novine, br. 116/1999., br. 109/2000., br. 53/2003.)*

(...)

Članak 15.

Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvarenje prava na zastupljenost u Saboru.

Pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj imaju pravo birati osam zastupnika u Sabor koji se biraju u posebnoj izbornoj jedinici koju čini područje Republike Hrvatske.

Članak 16.

Pripadnici srpske nacionalne manjine biraju tri zastupnika u Sabor u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

Pripadnici mađarske nacionalne manjine biraju jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici talijanske nacionalne manjine biraju jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici češke i slovačke nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine biraju zajedničkog jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici nacionalnih manjina iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka uz kandidata za zastupnika predlažu i kandidata za njegova zamjenika koji se bira zajedno s njim.

Pripadnici nacionalnih manjina iz stavka 4., 5. i 6. ovoga članka predlažu samo kandidata za zastupnika, a njegovim zamjenikom postaje zastupnički kandidat koji je iza izabranog zastupnika dobio najviše glasova.

Članak 17.

Pravo predlaganja kandidata za zastupnike nacionalnih manjina i njihovih zamjenika imaju političke stranke, birači i udruge nacionalnih manjina.

Ukoliko kandidata za zastupnika nacionalnih manjina i njegovog zamjenika predlažu birači, za pravovaljanost kandidature potrebno je prikupiti 100 potpisa birača.

Članak 18.

Potpisi birača u postupku kandidiranja zastupnika i zamjenika pripadnika nacionalnih manjina koji se biraju u posebnim izbornim jedinicama prikupljaju se na propisanom obrascu u koji se unose ime i prezime, nacionalnost, adresa i jedinstveni matični broj građana predloženog kandidata, te ime i prezime, adresa birača - predlagatelja.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

(Narodne novine, br. 53/2003.)

Članak 1.

U Zakonu o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 33/01., 10/02. i 155/02.) u članku 5. stavku 2. riječi: »časnik i dočasnik oružanih snaga kojeg kao vojnog zapovjednika Hrvatske vojske imenuje i razrješuje predsjednik Republike« zamjenjuju se riječima: »djelatna vojna osoba te službenik i namještenik u Oružanim snagama Republike Hrvatske«.

U stavku 3. iza riječi: »predstavničkog tijela jedinice« stavlja se zarez i dodaju se riječi: »osim djelatne vojne osobe te službenika i namještenika u Oružanim snagama Republike Hrvatske.«.

Članak 2.

U članku 8. iza stavka 3. dodaje se stavak 4. koji glasi:

»Člana predstavničkog tijela izabranog na neovisnoj listi zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s liste.«

Članak 3.

Članak 9. mijenja se i glasi:

»Statutom jedinice odredit će se broj članova njezinog predstavničkog tijela iz redova hrvatskih državljana pripadnika nacionalnih manjina sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Predstavničko tijelo jedinice u kojoj pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na odgovarajuću zastupljenost u tom tijelu dužno je prije svakih redovnih izbora pravodobno uskladiti statut jedinice s odredbom stavka 1. ovoga članka na način propisan Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

U slučaju kada predstavničko tijelo jedinice ne postupi sukladno obvezi iz stavka 2. ovoga članka, obvezu je dužno izvršiti novo izabrano predstavničko tijelo u roku od 60 dana od konstituiranja.«

Članak 4.

Iza članka 9. dodaju se članci 9.a – 9.d koji glase:

»Članak 9.a

U zakonom propisanom postupku i istovremeno s utvrđivanjem rezultata glasovanja za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, nadležno izborno povjerenstvo utvrđuje i objavljuje je li na provedenim izborima osigurana zastupljenost nacionalnih manjina zajamčena Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i statutom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Državno izborno povjerenstvo s tim u vezi donosi pobliže upute i provodi nadzor izbornog postupka.

Ako na izborima nije postignuta odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice u skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i statutom jedinice, broj članova predstavničkog tijela jedinice povećat će se do broja koji je potreban da bi odgovarajuća zastupljenost bila ostvarena, a izabranima će se smatrati oni pripadnici određene manjine koji su bili kandidirani na izbornim listama, a nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima.

Ako se ni primjenom odredbe stavka 2. ovoga članka ne postigne odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice, u jedinici će se raspisati dopunski izbori za predstavnika nacionalnih manjina u roku od 90 dana od konstituiranja predstavničkog tijela jedinice.

Postupak iz stavaka 2. i 3. ovoga članka provest će se i u slučaju kada se u tijeku mandata predstavničkog tijela izgubi odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina.

U slučaju povećanja broja članova predstavničkog tijela jedinice preko broja utvrđenog statutom jedinice sukladno odredbama stavaka 2. i 3. ovoga članka, ukupan broj članova predstavničkog tijela iznimno od odredbe članka 28. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi može biti paran.

Članak 9.b

Dopunske izbore za predstavnike nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice raspisuje Vlada Republike Hrvatske.

Odluka Vlade Republike Hrvatske iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatak o broju predstavnika nacionalnih manjina koji se bira u predstavničko tijelo jedinice.

Odluka Vlade Republike Hrvatske dostavlja se istog dana kada je donesena Državnom izbornom povjerenstvu.

Pravo predlaganja kandidata za predstavnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu jedinice i njegovog zamjenika imaju političke stranke, birači, udruge nacionalnih manjina i vijeće nacionalne manjine koja ima pravo na zastupljenost. Ukoliko kandidata predlažu birači, za pravovaljanost kandidature važe uvjeti iz članka 12. ovoga Zakona.

Biračko pravo (aktivno i pasivno) na redovitim ili dopunskim izborima za predstavnike nacionalnih manjina imaju samo pripadnici manjina koji imaju pravo na zastupljenost, a koji pored općega biračkog prava prebivaju i imaju prebivalište u jedinici lokalne, ili područne (regionalne) samouprave.

Svaki predlagatelj predlaže na kandidacijskoj listi onoliko broj kandidata koliko ih se bira.

Ako se u predstavničko tijelo jedinice bira do tri člana predstavnika pojedine nacionalne manjine, uz svakog kandidata za člana predlaže se i kandidat za njegovog zamjenika, koji se bira zajedno s njim. Ako se u predstavničko tijelo jedinice bira više od tri člana predstavnika pojedine nacionalne manjine, zamjenjivanje se vrši sukladno odredbama članka 8. ovog Zakona.

Članak 9.c

Ako izabranom članu predstavničkog tijela pripadnika manjine koja ima pravo na odgovarajuću zastupljenost u predstavničkom tijelu, prestane mandat samo zbog smrti ili nesposobnosti za obnašanje mandata, ili razloga po sili zakona, zamjena toga člana dopunit će se sukladno odredbama članka 9.a ovoga Zakona.

Nastavljanjem s obnašanjem dužnosti člana predstavničkog tijela na temelju prestanka mirovanja mandata izabranog člana pripadnika nacionalne manjine iz stavka 1. ovoga članka, prestaje mandat i zamjeniku kojim je povećan broj članova predstavničkog tijela da bi se ostvarila zastupljenost nacionalne manjine.

Člana predstavničkog tijela pripadnika manjine kojim je povećan broj članova predstavničkog tijela da bi se ostvarila zastupljenost nacionalne manjine sukladno odredbi članka 9.a stavka 1. ovoga Zakona može zamijeniti samo pripadnik nacionalne manjine, sukladno odredbama članka 9.a stavka 1. i stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 9.d

Pripadnicima hrvatskog naroda jamči se pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj pripadnici nacionalnih manjina čine većinu stanovništva.

Na zastupljenost pripadnika hrvatskog naroda i postupak njezinog ostvarenja sukladno odredbi stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe ovoga Zakona koje uređuju način ostvarenja prava na zastupljenost predstavnika manjina u tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.«

Članak 5.

Iza članka 59. dodaje se glava VIII. a i članci 59.a–59.c koji glase:

»VIII. a IZBORI ČLANOVA VIJEĆA NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA SAMOUPRAVE

Članak 59.a

Članovi vijeća nacionalnih manjina koji se biraju u jedinicama sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina biraju se tako da područje čitave jedinice čini jednu izbornu jedinicu.

Na izbornu listu unose se svi valjano predloženi kandidati prema abecednom redu prezimena.

Za članove vijeća nacionalne manjine izabrani su kandidati koji su dobili najveći broj glasova birača koji su glasovali, ovisno o broju članova vijeća nacionalne manjine koji se bira u pojedinoj jedinici.

Izabranog člana vijeća nacionalne manjine kojem prestane mandat prije njegova redovita isteka zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s najviše dobivenih glasova.

Članak 59.b

Izbore za vijeća nacionalnih manjina raspisuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom kojom utvrđuje točan datum održavanja izbora.

Članak 59.c

Na ostala pitanja u vezi s izborom članova vijeća nacionalnih manjina na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona kojima se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica.

Odredbe ove glave Zakona na odgovarajući način primjenjuju se i na izbor predstavnika nacionalne manjine u jedinicama u kojima nacionalne manjine imaju pravo na izbor predstavnika sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.«

Članak 6.

Predstavnička tijela jedinica kojima je na dan stupanja na snagu ovoga Zakona mandat u tijeku, a u kojima jedna ili više nacionalnih manjina, odnosno pripadnici hrvatskog naroda imaju pravo na odgovarajući broj svojih predstavnika, broj članova predstavnika manjina, odnosno predstavnika hrvatskog naroda odredit će sukladno odredbama ovoga Zakona statutarnom odlukom u postupku propisanom općim odredbama o donošenju akata predstavničkog tijela u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 7.

U jedinicama u kojima je na dan stupanja na snagu ovoga Zakona predstavničko tijelo raspušteno, kao i u jedinicama u kojima predstavničko tijelo bude raspušteno zbog neusklađenosti statuta s odredbama ovoga Zakona, broj članova predstavničkog tijela iz redova pripadnika nacionalnih manjina odredit će povjerenik Vlade Republike Hrvatske u skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i ovoga Zakona.

Članak 8.

U redovitim ili dopunskim izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave birači mogu glasovati samo ili za liste na kojima su kandidati kandidirani za predstavnike nacionalnih manjina, ili za opće liste.

Članak 9.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O POTVRĐIVANJU OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA

(Narodne novine, br. 14/1997.)

Članak 1.

Potvrđuje se Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, sačinjena u Strasbourgu 10. studenoga 1994. godine u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u izvorniku na engleskom jeziku te u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

OKVIRNA KONVENCIJA ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA

Države članice Vijeća Europe i druge države potpisnice ove Okvirne konvencije,

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe postići veće jedinstvo njegovih članova u svrhu osiguranja i ostvarivanja ideala i načela njihove zajedničke baštine,

Smatrajući da je jedna od metoda ostvarivanja tog cilja održavanje i dalje ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda,

U želji da slijede Deklaraciju šefova država i vlada država članica Vijeća Europe usvojenu u Beču 9. listopada 1993,

Odlučne u nakani da na svojim područjima zaštite postojanje nacionalnih manjina.

Smatrajući da je burna povijest Europe pokazala kako je zaštita nacionalnih manjina bitna za stabilnost, demokratsku sigurnost i mir na ovom kontinentu,

Smatrajući da pluralističko i istinski demokratsko društvo treba ne samo poštivati etničku, kulturnu, jezičnu i vjersku samobitnost svakog pripadnika nacionalne manjine, već im također stvoriti odgovarajuće uvjete za izražavanje, očuvanje i razvijanje te samobitnosti,

Smatrajući da je stvaranje ozračja snošljivosti i dijaloga nužno kako bi kulturna raznolikost bila izvorom i čimbenikom ne podjela, već obogaćivanja svakog društva,

Smatrajući da stvaranje tolerantne i bogate Europe ne ovisi samo o suradnji među državama već iziskuje i međugraničnu suradnju lokalnih i regionalnih vlasti, a da se time ne dovodi u pitanje ustav i teritorijalna cjelovitost svake države,

S obzirom na Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i na pripadajuće Protokole,

S obzirom na obveze glede zaštite nacionalnih manjina po konvencijama i deklaracijama Ujedinjenih naroda i po dokumentima Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi, posebice Kopenhaškom dokumentu od 29. lipnja 1990.

Odlučne u nakani da odrede načela koja valja poštivati i obveze što proizlaze iz njih s ciljem osiguranja, kako u državama članicama tako i u drugim državama koje usvoje ovaj instrument, učinkovite zaštite nacionalnih manjina, te prava i sloboda pripadnika tih manjina, u okviru zakona i uz poštivanje teritorijalne cjelovitosti i nacionalnog suvereniteta država,

Odlučne u nakani da primijene načela utvrđena u ovoj Okvirnoj konvenciji putem nacionalnog zakonodavstva i odgovarajuće vladine politike,

Sporazumjele su se kako slijedi:

ODJELJAK I.

Članak 1.

Zaštita nacionalnih manjina, te prava i sloboda pripadnika manjina čini sastavni dio međunarodne zaštite ljudskih prava i kao takva spada u područje međunarodne suradnje.

Članak 2.

Oredbe ove Okvirne konvencije primjenjuju se u dobroj vjeri, u duhu razumijevanja i snošljivosti, te u skladu s načelima dobrosusjedstva, prijateljskih odnosa i suradnje među državama.

Članak 3.

1 Svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo slobodno izabrati da li da bude ili ne bude tretiran kao takav, te nikakve štete ne smiju proisteći iz takva izbora ili iz korištenja prava vezanih za takav izbor.

2 Pripadnici nacionalnih manjina mogu koristiti prava i uživati u slobodama što proizlaze iz načela sadržanih u ovoj Okvirnoj konvenciji, i to kako pojedinačno tako i u zajednici s drugima.

ODJELJAK II.

Članak 4.

1. Stranke se obvezuju jamčiti pripadnicima nacionalnih manjina pravo jednakosti pred zakonom i jednake pravne zaštite. U svezi s tim zabranjuje se bilo kakva diskriminacija temeljena na pripadnosti nacionalnoj manjini.

2. Stranke se obvezuju da će po potrebi usvojiti odgovarajuće mjere s ciljem promicanja pune i učinkovite jednakosti između pripadnika nacionalne manjine i pripadnika većinskog pučanstva u svim područjima gospodarskog, društvenog, političkog i kulturnog života. U svezi s tim stranke će na odgovarajući način uzeti u obzir specifične

uvjete pripadnika nacionalnih manjina.

3. Mjere usvojene u skladu sa stavkom 2. ne smatraju se činom diskriminacije.

Članak 5.

1. Stranke se obvezuju unaprijediti uvjete potrebne za pripadnike nacionalnih manjina radi održavanja i razvijanja njihove kulture, te očuvanja bitnih sastavnica njihove samobitnosti odnosno njihove vjere, jezika, tradicije i kulturne baštine.

2. Ne dirajući u mjere poduzete u vođenju opće integracijske politike, stranke će se suzdržati od politike ili prakse asimilacije pripadnika nacionalnih manjina protiv njihove volje, te će takve osobe zaštititi od svake akcije kojoj je cilj takva asimilacija.

Članak 6.

1. Stranke će poticati duh snošljivosti i međukulturnog dijaloga i poduzeti učinkovite mjere na promicanju uzajamnog poštovanja razumijevanja i suradnje među svim ljudima koji žive na njihovu području, bez obzira na etničku, kulturnu, jezičnu ili vjersku pripadnost tih ljudi, posebice na području obrazovanja, kulture i medija.

2. Stranke se obvezuju poduzeti odgovarajuće mjere zaštite osoba koje bi mogle biti izložene prijetnjama ili diskriminaciji, neprijateljstvu ili nasilju radi njihove etničke, kulturne, jezične ili vjerske pripadnosti.

Članak 7.

Stranke su dužne osigurati poštovanje prava svakog pripadnika nacionalne manjine na slobodu mirnog okupljanja, slobodu udruživanja, slobodu izražavanja, te slobodu misli, savjesti i vjere.

Članak 8.

Stranke se obvezuju priznati svakom pripadniku nacionalne manjine prava na očitovanje svoje vjere ili uvjerenja, te na osnivanje vjerskih ustanova, organizacija i udruga.

Članak 9.

1. Stranke se obvezuju priznati da pravo na slobodu izražavanja svakog pripadnika nacionalne manjine uključuje slobodu na vlastita mišljenja, te na primanje i širenje informacija i ideja na manjinskom jeziku bez miješanja javnih vlasti i neovisno o granicama. Stranke su dužne osigurati, u okviru svojih pravnih sustava, da pripadnici nacionalne manjine ne budu diskriminirani glede pristupa medijima.

2. Stavak 1 ne sprječava stranke da traže dozvolu, bez diskriminacije i na temelju objektivnih kriterija, za radijske postaje i televizijske postaje ili za kinematografska poduzeća.

3. Stranke neće ometati pripadnike nacionalnih manjina u osnivanju i uporabi tiskovnih medija. U zakonskim će okvirima radio-televizijskog emitiranja što više osigurati, uzimajući u obzir odredbe stavka 1., da pripadnicima nacionalnih manjina bude pružena mogućnost osnivanja i korištenja vlastitih medija.

4. U okviru svojih pravnih sustava stranke će usvojiti odgovarajuće mjere s ciljem olakšanja pristupa medijima pripadnika nacionalnih manjina, te s ciljem promicanja snošljivosti i omogućavanja kulturnog pluralizma.

Članak 10.

1. Stranke se obvezuju priznati pravo da svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo slobodno i bez miješanja koristiti svoj manjinski jezik, privatno i javno, u govoru i u pismu.

2. Na područjima nastanjenima osobama koje tradicionalno ili u znatnijem broju pripadaju nacionalnim manjinama, ukoliko te osobe to zatraže te ondje gdje takav zahtjev odgovara stvarnoj potrebi, stranke će uz nastojati, koliko je to moguće, osigurati uvjete koji će omogućiti korištenje manjinskog jezika u ophođenju tih osoba s tijelima vlasti.

3. Stranke se obvezuju svakoj osobi koja pripada nacionalnoj manjini jamčiti pravo na to da smjesta bude informirana, na jeziku kojeg razumije, o razlozima svojeg uhićenja te o naravi i povodu optužbe protiv nje, kao i to da se brani na tom jeziku, u slučaju potrebe i uz slobodnu pomoć prevoditelja.

Članak 11.

1. Stranke se obvezuju priznati da svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini ima pravo koristiti svoje prezime i ime na manjinskom jeziku te da joj ono bude službeno priznato, u skladu s modalitetima koje predviđa njihov pravni sustav.

2. Stranke se obvezuju priznati da svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini ima pravo na svojem manjinskom jeziku isticati oznake, natpise i druge informacije privatne naravi a javno uočljive.

3. Na područjima tradicionalno nastanjenima znatnijim brojem osoba koje pripadaju nacionalnoj manjini, stranke će u okviru svojih pravnih sustava, uključujući - gdje je to prikladno - sporazume s drugim državama te uzimajući u obzir njihove specifične uvjete, uz nastojati istaknuti tradicionalne lokalne nazive, nazive ulica i druge topografske oznake namijenjene javnosti također i na manjinskom jeziku kad za takve oznake postoji dostatno zanimanje.

Članak 12.

1. Gdje je to prikladno, stranke poduzimaju mjere na području obrazovanja i istraživanja radi promicanja spoznaje o kulturi, povijesti, jezika i vjere njihovih nacionalnih manjina i većine.

2. U tom kontekstu stranke će, između ostalog, pružiti odgovarajuće mogućnosti za obuku nastavnika i pristup udžbenicima, te će olakšati kontakte između učenika i nastavnika različitih zajednica.

3. Stranke se obvezuju promicati jednaku dostupnost obrazovanja osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama na svim razinama.

Članak 13.

1. Unutar svojih obrazovnih sustava stranke priznaju da osobe koje pripadaju nacionalnoj manjini imaju

pravo ustanovljavati i upravljati vlastitim privatnim ustanovama za obrazovanje i obuku.

2. Korištenje ovoga prava ne uključuje nikakvu financijsku obvezu za stranke.

Članak 14.

1. Stranke se obvezuju priznati da svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini ima pravo učiti na svom manjinskom jeziku.

2. Na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju nastanjenom osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama, ako za to postoji dostatno zanimanje, stranke će uzastojati osigurati, koliko je to moguće te u okvirima svojih obrazovnih sustava, da osobe koje pripadaju tim manjinama imaju odgovarajuće mogućnosti da uče manjinski jezik ili da ih se podučava na manjinskom jeziku.

3. Stavak 2. ovoga članka primjenjuje se tako ne dirajući u učenje službenog jezika ili nastave na tom jeziku.

Članak 15.

Stranke će stvoriti uvjete nužne za učinkovito sudjelovanje osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama u kulturnom, društvenom i gospodarskom životu i javnim poslovima, posebice u onima koji se tiču njih samih .

Članak 16.

Stranke se uzdržavaju od mjera koje mijenjaju omjere među pučanstvom na područjima nastanjenima osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama, a koje su usmjerene na ograničenja prava i sloboda koje proizlaze iz načela sadržanih u aktualnoj Okvirnoj konvenciji.

Članak 17.

1. Stranke se obvezuju da se neće miješati u prava osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama da uspostavljaju i održavaju slobodne i miroljubive kontakte preko granica s osobama koje legalno borave u drugim državama, osobito s onima s kojima dijele etnički, kulturni, jezični ili vjerski identitet ili pak zajedničko kulturo nasljeđe.

2. Stranke se obvezuju da se neće miješati u pravo osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama da sudjeluju u djelatnostima nevladinih organizacija, kako na državnoj tako i na međunarodnoj razini.

Članak 18.

1. Stranke će nastojati, gdje je to potrebno, zaključiti bilateralne i multilateralne sporazume s drugim državama, osobito sa susjednim državama, radi osiguranja zaštite osoba koje pripadaju dotičnim nacionalnim manjinama.

2. Tamo gdje je to relevantno, stranke poduzimaju mjere za poticanje prekogranične suradnje.

Članak 19.

Stranke se obvezuju da će poštovati i primjenjivati načela sadržana u aktualnoj Okvirnoj konvenciji, uz samo ona ograničenja, restrikcije i derogacije - tamo gdje je to nužno - koja su predviđena međunarodnopravnim instrumentima, osobito Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u onoj mjeri u kojoj se oni odnose na prava i slobode koji proizlaze iz spomenutih načela.

ODJELJAK III.

Članak 20.

U korištenju prava i sloboda koja proizlaze iz načela sadržanih u aktualnoj Okvirnoj konvenciji svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini poštovat će zakonodavstvo dotične države i prava drugih, posebice prava osoba koje pripadaju većini ili drugim nacionalnim manjinama.

Članak 21.

Ništa u ovoj Okvirnoj konvenciji neće se tumačiti kao da implicira bilo kakvo pravo na obavljanje bilo kakve djelatnosti ili izvršavanje čina suprotnih temeljnim načelima međunarodnog prava te posebice suverene jednakosti, teritorijalne cjelovitosti i političke nezavisnosti država.

Članak 22.

Ništa se u ovoj Okvirnoj konvenciji ne smije tumačiti kao ograničenje ijednog od ljudskih prava i temeljnih sloboda koja mogu biti osigurana po zakonima koje od ugovornih stranaka ili po bilo kojemu drugom sporazumu čija je stranka dotična ugovorna stranka.

Članak 23.

Za prava i slobode koji proizlaze iz načela sadržanih u ovoj Okvirnoj konvenciji, u onoj mjeri u kojoj su oni predmet odgovarajuće odredbe Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ili pak Protokola uz nju, smatra se da su u skladu s potonjim odredbama.

ODJELJAK IV.

Članak 24.

1. Odbor ministara Vijeća Europe pratit će provedbu ove Okvirne konvencije od strane ugovornih stranaka.
2. Stranke, koje nisu članice Vijeća Europe, sudjelovat će u mehanizmima provedbe, prema modalitetima koje treba ustvrditi.

Članak 25.

1. U roku od godine dana od stupanja na snagu ove Okvirne konvencije za pojedinu ugovornu stranku, dotična će Glavnom tajniku Vijeća Europe proslijediti potpune informacije o zakonodavnim i drugim mjerama, koje su poduzete za ostvarenje načela izloženih u ovoj Okvirnoj konvenciji.

2. Nakon toga, svaka će stranka Glavnom tajniku, u pravilnim razmacima i kad god to zatraži Odbor ministara,

prosljeđivati sve daljnje informacije koje su značajne, za provedbu ove Okvirne konvencije.

3. Glavni tajnik prosljeđit će Odboru ministara informacije koje su prosljeđene pod uvjetima iz ovog članka.

Članak 26.

1. U ocjenjivanju mjera koje su stranke poduzele za ostvarenje načela izloženih u ovoj Okvirnoj konvenciji, Odboru ministara pomagat će savjetodavni odbor, čiji članovi moraju imati priznato stručno znanje na području zaštite nacionalnih manjina.

2. Sastav tog savjetodavnog odbora i njegove postupke odredit će Odbor ministara u roku od godine dana od stupanja na snagu ove Okvirne konvencije.

ODJELJAK V.

Članak 27.

Ova će Okvirna konvencija biti otvorena za potpisivanje od strane država članica Vijeća Europe. Do datuma stupanja na snagu Konvencije, bit će otvorena i za potpisivanje od strane bilo koje države koju pozove Odbor ministara. Podložna je ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju bit će položene kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 28.

1. Ova Okvirna konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma kojeg dvanaest članica Vijeća Europe izraze pristanak da se obvežu na Konvenciju u skladu s odredbama članka 27.

2. U pogledu bilo koje zemlje članice koja naknadno izrazi pristanak da se na nju obveže, Okvirna konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 29.

1. Nakon stupanja na snagu ove Okvirne konvencije i nakon konzultacija s državama ugovornicima, Odbor ministara Vijeća Europe, može, odlukom većine koju predviđa članak 20.d. Statuta Vijeća Europe, pozvati da pristupi Konvenciji svaku državu nečlanicu Vijeća Europe, koja je pozvana da je potpiše u skladu s odredbama članka 27. ali to još nije učinila, kao i bilo koju drugu državu nečlanicu.

2. Za svaku državu koja pristupa Konvenciji, Okvirna konvencija stupit će na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od polaganja isprave o pristupu kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 30.

1. Svaka država može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, navesti područje ili područja za čije je međunarodne odnose odgovorna, na koje će se primjenjivati ova Okvirna konvencija.

2. Svaka država može kasnije, izjavom Glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Okvirne konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi. U pogledu tog područja, Okvirna konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je Glavni tajnik primio takvu izjavu.

3. Svaka izjava dana prema dvama prethodnim stavcima može se, u pogledu bilo kojeg područja navedenog u takvoj izjavi, povući notifikacijom upućenom Glavnom tajniku. Povlačenje izjave proizvodi učinke od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je Glavni tajnik primio takvu notifikaciju.

Članak 31.

1. Svaka stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Okvirnu konvenciju, i to putem notifikacije upućene Glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takav otkaz proizvodi učinke od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od šest mjeseci od dana kada je Glavni tajnik primio takvu notifikaciju.

Članak 32.

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća, druge države potpisnice i bilo koju državu koja je pristupila ovoj Okvirnoj konvenciji, o:

- a) svakom potpisu,
- b) polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu,
- c) svakom danu stupanja na snagu ove Okvirne konvencije u skladu s člancima 28., 29. i 30,
- d) svakom drugom činu, notifikaciji ili priopćenju u vezi s Okvirnom konvencijom.

U potvrdu gore navedenog, dolje potpisani, propisno ovlašteni za to, potpisali su ovu Okvirnu konvenciju.

Done at ..., this... day of ..., in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to sign or accede to this framework Convention.

Sastavljeno u Strasbourgu, dana 1. veljače 1995. na engleskom i francuskom, pri čemu su obje verzije jednako vjerodostojne, u samo jednom primjerku koji će se položiti u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe prosljeđit će ovjerene kopije svakoj državi članici Vijeća Europe i svakoj državi koja je pozvana da potpiše ovu Okvirnu konvenciju ili da joj pristupi.

Članak 3.

Za izvršenje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina nadležna su ministarstva i druga tijela državne uprave Republike Hrvatske u čiji djelokrug ulazi ostvarivanje pojedinih prava predviđenih ovom Konvencijom.

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

(Narodne novine, br. 14/1997.)

Članak 1.

Potvrđuje se Europska povelja o lokalnoj samoupravi, potpisana u Strasbourgu 15. listopada 1985. godine u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Europske povelje o lokalnoj samoupravi u izvorniku na engleskom i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

EUROPSKA POVELJA O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

UVODNI DIO

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Povelje:

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe ozbiljnije što tješnje povezati svoje članice kako bi se očuvali i unapređivali ideali i načela koji pripadaju njihovoj zajedničkoj baštini,

Smatrajući da je jedan od načina ostvarivanja tog cilja i sporazumijevanje na području upravljanja,

Smatrajući da su lokalne jedinice jedan od glavnih temelja svakog demokratskog sustava,

Smatrajući da je pravo građana da sudjeluju u upravljanju javnim poslovima jedno od demokratskih načela koja su zajednička svim državama članicama Vijeća Europe,

Uvjerene da je ostvarivanje tog prava moguće najneposrednije na lokalnoj razini,

Uvjerene da postojanje lokalnih jedinica koje su stvarno odgovorne omogućuje upravu koja je i učinkovita i bliska građanima,

Svjesne da je obrana i snaženje lokalne samouprave u različitim europskim zemljama važan doprinos izgradnji Europe utemeljene na načelima demokracije i decentralizacije vlasti,

Potvrđujući da ovo pretpostavlja postojanje lokalnih jedinica kojima je omogućeno da imaju demokratski oblikovana odlučujuća tijela i da se koriste širokim stupnjem samouprave što se tiče njihova djelokruga, sredstava za njegovo obavljanje i načina potrebnih da bi mogle ispuniti svrhu svog postojanja,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Stranke će smatrati da ih, na način i u mjeri predviđenima člankom 12. Povelje, obavezuju sljedeći članci ove Povelje:

I. DIO

Članak 2.

Ustavni i zakonski temelj lokalne samouprave

U unutarnjem zakonodavstvu i, koliko je to moguće, u ustavu prihvatit će se načelo lokalne samouprave.

Članak 3.

Koncepcija lokalne samouprave

1. Pod lokalnom samoupravom podrazumijeva se pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova.

2. Ovo će se pravo provoditi preko vijeća ili skupština sastavljenih od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na temelju općeg i jednakog biračkog prava. Ova tijela mogu imati izvršna tijela koja su im odgovorna. Ova odredba se ne može ni na koji način smatrati ograničavajućom u odnosu na primjenu zborova građana, referendumima ili drugog oblika neposrednog sudjelovanja građana tamo gdje je to dopušteno zakonom.

Članak 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Temeljne ovlasti i dužnosti lokalnih jedinica bit će određene ustavom ili zakonom. Ova odredba ne sprječava da, u skladu sa zakonom, lokalnim jedinicama budu dodijeljene ovlasti i dužnosti u specifične svrhe.

2. Jedinice lokalne samouprave imaju, u zakonskim okvirima, slobodu pokretati inicijativu o svakom pitanju ako nije isključeno iz njihove nadležnosti ili dodijeljeno nekoj drugoj vlasti.

3. Javne će se ovlasti obavljati tako da se preferira da pripadaju vlastima koje su najbliže građanima. Prilikom dodjele ovlasti nekoj drugoj vlasti mora se voditi računa o širini i prirodi zadaće i o zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti.

4. Nadležnosti koje su povjerene lokalnim jedinicama moraju biti, u pravilu, potpune i cjelovite. Njihovo obavljanje ne smije biti onemogućeno ili ograničeno od neke druge središnje ili regionalne vlasti, osim kada to dopušta zakon.

5. U slučaju kada središnja ili regionalna vlast prenese ovlasti na lokalne jedinice, one će, koliko je to moguće, slobodno prilagoditi njihovu primjenu lokalnim uvjetima.

6. Lokalne jedinice će se, koliko je to moguće, pravovremeno, na odgovarajući način, pitati za mišljenje u postupku pripremanja i donošenja odluka koje ih se neposredno tiču.

Članak 5.

Zaštita područnih granica lokalnih jedinica

Prvi svakoj promjeni lokalnog područja prethodno će se tražiti mišljenje dotične lokalne jedinice, ukoliko je moguće referendumom tamo gdje to zakon dozvoljava.

Članak 6.

Prilagođavanje upravnog ustroja i sredstava zadaćama lokalnih jedinica

1. Ukoliko to nije u suprotnosti s općim odredbama utvrđenim zakonom, lokalne će jedinice same moći određivati svoj unutarnji upravni ustroj, kako bi ga prilagodile svojim osebujnim potrebama i učinile upravljanje što učinkovitijim.

2. Položaj zaposlenih u tijelima lokalnih jedinica treba omogućiti zapošljavanjem osoblja polazeći od načela kakvoće, sposobnosti i stručnosti. U tom cilju osigurat će se odgovarajući uvjeti za njihovo obrazovanje, nagrađivanje i napredovanje.

Članak 7.

Uvjeti obnašanja dužnosti na lokalnoj razini

1. Status izabраниh lokalnih predstavnika mora osigurati slobodno obavljanje njihove funkcije.

2. Omogućit će se odgovarajuća financijska naknada troškova nastalih u obavljanju njihove funkcije kao i, kada je to potrebno, naknada za izgubljenu zaradu ili naknada za obavljen posao, uz odgovarajuće socijalno osiguranje.

3. Funkcije i aktivnosti koje su nespojive s mandatom izabranog lokalnog predstavnika mogu se utvrditi samo zakonom ili temeljnim pravnim načelima.

Članak 8.

Upravni nadzor akata lokalnih jedinica

1. Upravni nadzor nad lokalnim jedinicama može se obavljati samo u slučajevima i u oblicima predviđenim ustavom ili zakonom.

2. Upravni nadzor akata lokalnih jedinica u pravilu će imati svrhu samo osigurati poštovanje načela zakonitosti i ustavnosti. Upravni nadzor koji obavljaju vlasti višeg stupnja može, ipak, kad se radi o obavljanju ovlasti koje su prenesene na lokalne jedinice, obuhvatiti i nadzor nad svrsishodnošću.

3. Upravni nadzor nad lokalnim jedinicama mora se obavljati tako da se poštuje razmjernost između širine intervencije nadzorne vlasti i važnosti interesa koje se smjera štiti.

Članak 9.

Financijski izvori lokalnih jedinica

1. Lokalne će jedinice imati, u okviru državne gospodarske politike, pravo na odgovarajuće svoje prihode kojima će slobodno raspolagati u obavljanju svojih ovlasti.

2. Prihodi lokalnih jedinica moraju biti razmjerni njihovim ovlastima predviđenim ustavom i zakonom.

3. Najmanje dio prihoda lokalnih jedinica mora proizlaziti iz lokalnih poreza i naknada, čije stope, u granicama utvrđenim zakonom, same određuju.

4. Sustavi financiranja prihoda lokalnih jedinica moraju biti dovoljno raznoliki i evolutivni kako bi mogli slijediti, koliko je to praktički moguće, promjene stvarnih troškova obavljanja lokalnih ovlasti.

5. Zaštita financijski slabijih lokalnih jedinica traži prihvaćanje odgovarajućih postupaka ili mjera financijskog ujednačavanja u cilju ispravljanja učinaka nejednake diobe mogućih izvora financiranja, odnosno financijskog opterećenja što ga moraju podnositi. Takvim postupcima ili mjerama ne smije se sužavati slobodno odlučivanje lokalnih jedinica o pitanjima koja su u njihovom djelokrugu.

6. Od lokalnih će se jedinica, na odgovarajući način, tražiti mišljenja o tome kako će im se dodjeljivati preraspoređeni izvori financiranja.

7. Koliko je to moguće, subvencije lokalnim jedinicama neće biti namijenjene financiranju specifičnih projekata. Dodjelom tih sredstava neće se ugrožavati temeljna sloboda politike odlučivanja lokalnih jedinica u području njihovih vlastitih nadležnosti.

8. Kako bi se financirali njihovi troškovi investiranja, lokalne jedinice moraju imati, u skladu sa zakonom, pristup nacionalnom tržištu kapitala.

Članak 10.

Pravo udruživanja lokalnih jedinica

1. Lokalne jedinice imaju, u skladu sa zakonom, pravo da, u obavljanju svojih ovlasti, surađuju i udružuju se s drugim lokalnim jedinicama radi obavljanja poslova u zajedničkom interesu.

2. Svaka država mora priznati pravo lokalnim jedinicama da se udružuju radi zaštite i promicanja njihovih zajedničkih interesa i da pristupaju međunarodnom udruženju lokalnih jedinica.

3. Lokalne jedinice mogu, pod uvjetima koji se mogu predvidjeti zakonom, surađivati s lokalnim jedinicama drugih država.

Članak 11.

Pravna zaštita lokalne samouprave

Lokalne jedinice moraju imati pravo na odgovarajuće sredstvo sudske zaštite radi osiguranja slobodnog obavljanja svojih nadležnosti i poštovanja načela lokalne samouprave koja su utvrđena u ustavu ili unutarnjem zakonodavstvu.

II. DIO

Različite odredbe

Članak 12.

Preuzimanje obveza

1. Svaka se stranka obvezuje da će se smatrati vezanom s najmanje dvadeset odredbi (paragrafa) I. dijela Povelje, od kojih se najmanje deset mora izabrati među sljedećim odredbama (paragrafima):

- članak 2.,
- članak 3. stavci 1. i 2.,
- članak 4. stavci 1., 2. i 4.,
- članak 5.,
- članak 7. stavak 1.,
- članak 8. stavak 2.,
- članak 9. stavci 1., 2. i 3.,
- članak 10. stavak 1.,
- članak 11.

2. Svaka će ugovorna stranka, prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, obavijestiti glavnog tajnika Vijeća Europe o odredbama (paragrafima) odabranim u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

3. Svaka stranka može naknadno, u bilo koje vrijeme, obavijestiti glavnog tajnika da će se smatrati vezanom i s drugim odredbama (paragrafima) ove Povelje koje prije toga nije prihvatila u skladu s uvjetima određenim stavkom 1. ovoga članka. Naknadno preuzimanje obveza smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije, prihvata ili odobrenja od stranke koja o tome obavijesti glavnog tajnika, a stupit će na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik primi ovakvu obavijest.

Članak 13.

Jedinice na koje se Povelja odnosi

Načela lokalne samouprave obuhvaćena u ovoj Povelji odnose se na sve vrste lokalnih jedinica koje postoje na području stranke. Svaka stranka može prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju odrediti vrste lokalnih ili regionalnih jedinica na koje će ograničiti primjenu kruga odredbi Povelje ili koje smjera isključiti od primjene dotičnih odredbi. Ona, također, može uključiti i druge vrste lokalnih ili regionalnih jedinica pod primjenu odredbi Povelje tako da o tome naknadno obavijesti glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 14.

Dostava informacija

Svaka stranka dostavljat će glavnom tajniku Vijeća Europe sve važnije obavijesti u svezi sa zakonodavnim promjenama i drugim mjerama što će ih poduzimati radi usuglašavanja s odredbama ove Povelje.

III. DIO

Članak 15.

Potpisivanje, ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova Povelja bit će otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju bit će položene kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Ova će Povelja stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi po isteku razdoblja od tri mjeseca nakon dana na koji su države članice Vijeća Europe, u skladu s odredbama prethodnog stavka, izrazile pristanak da budu vezane Poveljom.

3. U slučaju kada bilo koja država članica naknadno izrazi pristanak da bude vezana Poveljom, ona će stupiti na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca od dana polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 16.

Područni uglavak

1. Svaka država može u trenutku potpisivanja ili prilikom polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti područje ili područja na koja će se odnositi ova Povelja.

2. Svaka država može, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Povelje na bilo koje svoje područje. Za to područje, Povelja će stupiti na snagu prvog dana mjeseca po isteku razdoblja od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik prihvati takvu izjavu.

3. Svaka izjava, sastavljena u skladu s prethodna dva stavka može, za svako u njoj navedeno područje, biti povučena posebnom obavijesti koja je dostavljena glavnom tajniku. Povlačenje će stupiti na snagu prvog dana mjeseca po isteku razdoblja od šest mjeseci od dana kad ga primi glavni tajnik.

Članak 17.

Otkazivanje

1. Svaka potpisnica može otkazati ovu Povelju u svakom trenutku po isteku razdoblja od 5 godina od dana kad je za tu državu Povelja stupila na snagu. Glavnom tajniku Vijeća Europe potrebno je dostaviti izjavu s otkaznim rokom od šest mjeseci. Otkaz neće utjecati na važenje Povelje u odnosu na ostale stranke, pod uvjetom da ih ni u jednom trenutku ne bude manje od četiri.

2. Svaka stranka može, u skladu s odredbama prethodnog stavka, otkazati bilo koju odredbu (paragraf) I. dijela Povelje koju je prihvatila, pod uvjetom da ostane vezana brojem i vrstom odredaba (paragrafa) iz članka 12., stavka 1. Svaka stranka koja, otkazavši neku odredbu (paragraf), prestane ispunjavati zahtjeve članka 12. stavka 1., smatrat će se kao da je otkazala Povelju u cijelosti.

Članak 18.

Obavještanje

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća Europe o:

- a) svakom potpisu,
- b) polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju,
- c) svakom danu stupanja na snagu ove Povelje, u skladu sa člankom 15.,
- d) svakoj obavijesti primljenoj u svezi s primjenom odredbi članka 12., stavaka 2.i3.,
- e) svakoj obavijesti primljenoj u svezi s primjenom odredbi članka 13.,
- f) svakom drugom aktu, obavijesti ili priopćenju koje se odnosi na ovu Povelju.

U potvrdu toga su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovu Povelju.

Sastavljeno u Strasbourgu 15. listopada 1985. godine na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku, koji će biti položen u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerovljene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe.

Članak 3.

Sukladno članku 12. stavku 1. i 2. međunarodnog ugovora iz članka 2. ovoga Zakona, Republika Hrvatska će pri polaganju isprave o ratifikaciji obavijestiti glavnog tajnika Vijeća Europe kako slijedi:

»U skladu sa člankom 12. stavkom 1. i 2. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, Republika Hrvatska smatra se vezanom sljedećim odredbama (paragrafima) te Povelje:

- članak 2.
- članak 3. stavci 1. i 2.
- članak 4. stavci 1., 2. i 4.
- članak 5.
- članak 6. stavci 1. i 2.
- članak 7. stavci 1., 2. i 3.
- članak 8. stavci 1. i 2.
- članak 9. stavci 1., 2. i 3.
- članak 10. stavci 1. i 3.
- članak 11.«

Članak 4.

Za provedbu ovoga Zakona nadležno je Ministarstvo uprave Republike Hrvatske.

Članak 5.

Na dan donošenja ovoga Zakona međunarodni ugovor iz članka 2. ovoga Zakona, uključujući preuzete obveze iz članka 3. ovoga Zakona, nije za Republiku Hrvatsku na snazi. Stupit će na snagu za Republiku Hrvatsku u skladu sa svojim člankom 15. stavkom 3., a podaci o njegovu stupanju na snagu objavit će se nakon toga sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (»Narodne novine«, br. 8/96).

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O POTVRĐIVANJU EUROPSKE POVELJE O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA

(Narodne novine, br. 18/1997.)

Članak 1.

Potvrđuje se Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, donijeta u Strasbourgu 5. studenoga 1992. godine.

Članak 2.

Tekst Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u izvorniku na engleskom i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

EUROPSKA POVELJA O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA

PREAMBULA

Države članice Vijeća Europe potpisnice ovoga dokumenta:

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe postizavanje većeg suglasja između njezinih članica naročito s ciljem očuvanja i ostvarivanja ideala i načela koji su dio njihovog zajedničkog nasljeđa;

Smatrajući da zaštita povijesnih regionalnih ili manjinskih jezika Europe, od kojih su neki u opasnosti od eventualnog izumiranja, doprinosi održanju i razvoju europskog kulturnog bogatstva i tradicija;

Smatrajući da je pravo uporabe regionalnog ili manjinskog jezika u privatnom i javnom životu neotuđivo pravo sukladno principima utjelovljenim u Konvenciji o građanskim i političkim pravima UN, te da odgovara duhu Konvencije Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda;

Uzimajući u obzir dosadašnju djelatnost u okviru OEES-a, posebno obzirom na Zaključni akt u Helsinkiju od 1975. te dokument sastanka u Kopenhagenu iz 1990.;

Naglašavajući vrijednost međukulturalizma i višejezičnosti te smatrajući da zaštita i podrška regionalnim ili manjinskim jezicima ne bi smjela ići na štetu službenih jezika i potrebe da se oni usvajaju;

Shvaćajući da zaštita i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika u različitim krajevima i regijama Europe predstavlja važan doprinos izgradnji Europe na načelima demokracije i kulturne različitosti u okviru nacionalne suverenosti i teritorijalne cjelovitosti;

Uzimajući u obzir specifične uvjete i povijesne tradicije u različitim regijama europskih država, složile su se u slijedećem:

DIO I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Definicije

U smislu ove Povelje:

- a) izraz »regionalni ili manjinski jezici« znači jezike koji se
- tradicionalno rabe na području određenog državnog teritorija od strane državljana te države koji sačinjavaju grupu brojčano manju od ostatka državnog stanovništva, i
  - razlikuju od službenih jezika te države;

Ovo ne uključuje ni dijalekte službenog jezika države ni jezike useljenika

- b) »područje na kojem se regionalni ili manjinski jezici rabe« znači zemljopisno područje na kome je navedeni jezik način izražavanja određenog broja ljudi što opravdava usvajanje različitih zaštitnih i poticajnih mjera predviđenih u ovoj Povelji;

- c) »neteritorijalni jezici« znači jezike koji se rabe od državljana određene države a koji se razlikuju od jezika koje rabi ostatak državnog pučanstva, ali koji iako su tradicionalno u uporabi u okviru državnog teritorija, ne mogu biti svedeni na zasebno područje.

Članak 2.

Obveze

1. Svaka stranka obvezuje se na primjenjivanje odredbi Dijela II. za sve regionalne ili manjinske jezike koji se govore u okviru njezinog područja te na poštivanje definicija iz članka 1.

2. U pogledu svakog jezika specificiranog u vrijeme ratifikacije, prihvatanja ili potvrde, u skladu s člankom 3. svaka stranka obvezuje se na primjenjivanje minimuma od 35 stavka ili podstavka odabranih između odredaba Dijela III. ove Povelje, uključujući najmanje tri stavka odabrana iz svakog od članaka 8. i 12. te jednoga između svakog od članaka 9., 10., 11. i 13.

Članak 3.

Praktične upute

1. Svaka država ugovornica pobliže će odrediti u svojim ratifikacionim instrumentima, prihvatanju ili potvrdi svaki od regionalnih ili manjinskih jezika ili službeni jezik koji je u manjoj uporabi na cijelom ili dijelu područja na koji će se stavci izabrani u skladu s člankom 2. stavkom 2. primjenjivati.

2. Svaka stranka smije, naknadno izvijestiti glavnog tajnika da prihvaća obveze koje proizlaze iz odredbi bilo

kojeg drugog stavka Povelje do tada ne navedenog u njezinim ratifikacionim instrumentima, prihvaćanju ili potvrdi. Ona može također izvijestiti da će primjenjivati stavak 1. ovoga članka i na druge regionalne ili manjinske jezike, ili na druge službene jezike koji su u manjoj uporabi na cijelom ili dijelu njezinog područja.

3. Obveze na koje se poziva gore navedeni stavak smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije, prihvaćanja ili potvrde i imat će isti učinak računajući od dana njihove notifikacije.

Članak 4.

Postojeći režimi zaštite

1. Nijedan dio ove Povelje ne smije se shvatiti u smislu ograničavanja ili ukidanja bilo kojeg od prava koje jamči Europska konvencija o ljudskim pravima.

2. Odredbe ove Povelje neće se odnositi na bilo koje povlaštenije odredbe u pogledu položaja regionalnih ili manjinskih jezika, odnosno pravno stanje osoba koje pripadaju manjinama koje eventualno postoje kod ugovorne stranke, odnosno za koje su predviđeni odgovarajući bilateralni ili multilateralne sporazumi.

Članak 5.

Postojeće obveze

Nijedan dio ove Povelje ne smije se tumačiti kao da sadrži pravo za poduzimanje djelatnosti ili radnje koje je u suprotnosti sa ciljevima Povelje UN ili bilo koje druge obveze međunarodnog prava, uključivši načelo suverenosti i teritorijalne cjelovitosti država.

Članak 6.

Informiranje

Ugovorne stranke obvezuju se omogućiti informiranje zainteresiranih tijela vlasti, organizacija i osoba o pravima i dužnostima koje je uspostavila ova Povelja.

DIO II.

CILJEVI I NAČELA KOJI SE OSTVARUJU U SKLADU SA ČLANKOM 2 STAVKOM 1.

Članak 7.

Ciljevi i načela

1. U pogledu regionalnih ili manjinskih jezika na područjima na kojima se ti jezici rabe i u skladu sa položajem svakog jezika, ugovorne stranke zasnivat će njihovu politiku, zakonodavstvo i praksu na slijedećim ciljevima i načelima:

- a) priznanje regionalnog ili manjinskog jezika kao izraza kulturnog bogatstva;
- b) poštivanje integriteta zemljopisnog područja svakog regionalnog ili manjinskog jezika s ciljem osiguranja da postojeće ili nove administrativne podjele ne predstavljaju zapreku za promicanje odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika;
- c) potrebi za odlučnu akciju na promicanju regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem njihova očuvanja;
- d) pogodovanje i/ili poticanje uporabe regionalnih ili manjinskih jezika u govoru i pismu, u javnom i privatnom životu;
- e) održanje i razvoj veza na području koje pokriva ova Povelja, između grupa koje rabe regionalne ili manjinske jezike i drugih grupa u državi koje rabe jezik korišten u istom ili sličnom obliku, kao i uspostavljanje kulturnih veza sa drugim grupama u državi koje rabe druge jezike;
- f) poduzimanje odgovarajućih mjera u svrhu nastave i izučavanja regionalnih ili manjinskih jezika na svim odgovarajućim stupnjevima;
- g) davanje pogodnosti koje će omogućiti da osobe koje se ne služe regionalnim ili manjinskim jezikom, a žive na području gdje se on rabi, nauče taj jezik ako to žele;
- h) poticanje izučavanja i istraživanja o regionalnim i manjinskim jezicima na sveučilištima ili odgovarajućim institucijama;
- i) poticanje odgovarajućih vrsta međudržavnih razmjena u područjima na koje se odnosi ova Povelja za regionalne ili manjinske jezike koji su isti ili slični u dvije ili više država.

2. Ugovorne stranke obvezuju se eliminirati (ukoliko već to do sada nisu učinile) bilo koje neopravdane razlike, isključenja, ograničenja ili prednosti u odnosu na uporabu regionalnog ili manjinskog jezika sa ciljem obeshrabrivanja ili dovođenja u opasnost održanja ili razvoja regionalnog ili manjinskog jezika. Usvajanje posebnih mjera u korist regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem promicanja jednakosti između korisnika tih jezika i ostalog dijela pučanstva, odnosno mjera koje pravilno uzimaju u obzir njihove specifične uvjete ne smatra se aktom diskriminacije protiv korisnika jezika koji su u široj uporabi.

3. Ugovorne stranke obvezuju se promicati, svim odgovarajućim sredstvima, međusobno razumijevanje između svih jezičnih grupa u zemlji te naročito uključiti poštivanje, razumijevanje i snošljivost u pogledu regionalnih ili manjinskih jezika među ciljeve nastave i obrazovanja njihovih zemalja te davati potporu masovnim medijima da slijede iste ciljeve.

4. U određivanju njihove politike prema regionalnim ili manjinskim jezicima ugovorne stranke uzimat će u obzir potrebe i želje izražene od strane grupa koje rabe te jezike. Njih treba ohrabriti da uspostave tijela ukoliko je to potrebno u cilju savjetovanja državnih tijela u svim pitanjima koja se odnose na regionalne ili manjinske jezike.

5. Ugovorne stranke obvezuju se na primjenu mutatis mutandis načela navedenih u stavku od 1. do 4. i na neteritorijalne jezike. Međutim, što se tiče tih jezika priroda i opseg mjera koje treba poduzeti da bi se ostvarila ova Povelja treba odrediti na fleksibilan način, uzimajući u obzir potrebe i želje, te poštivajući tradicije i obilježja grupa koje rabe dotične jezike.

DIO III.

MJERE ZA PROMICANJE UPORABE REGIONALNIH ILI MANJINSKIH JEZIKA U JAVNOM ŽIVOTU U SKLADU SA OBVEZAMA NAVEDENIM U ČLANKU 2. STAVKU 2.

Članak 8.

Obrazovanje

1. U pogledu obrazovanja ugovorne stranke obvezuju se da na području na kojem se ti jezici rabe, u skladu sa stanjem svakog od tih jezika i bez štete za nastavu službenih jezika:

a) i. omogućće predškolsko obrazovanje na odgovarajućem regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. omogućće da se značajni dio predškolskog obrazovanja odvija na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. primijene jednu od mjera navedenih gore pod i. i ii. barem na one učenike čije obitelji to zahtijevaju i čiji je broj dovoljan; ili

iv. ako državna tijela nemaju izravnu nadležnost u području predškolskog obrazovanja daju prednost ili podrže primjenu mjera navedenih gore pod i. do iii.;

b) i. učine dostupnim osnovno obrazovanje na relevantnim regionalnim ili manjinskim jezicima; ili

ii. učine dostupnim značajan dio osnovnog obrazovanja na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. poduzmu mjere u okviru osnovnog obrazovanja za nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili

iv. primijene jednu od mjera predviđenih gore pod i. do iii. barem na one učenike čije obitelji to zahtijevaju, a čiji je broj dostatan;

c) i. učine dostupnim dopunsko obrazovanje na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. učine dostupnim znatan dio dopunskog obrazovanja na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. poduzmu mjere u okviru dopunskog obrazovanja za nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa: ili

iv. primijene jednu od mjera predviđenih gore pod i. do iii. barem na one učenike koji, odnosno gdje to odgovara čije obitelji, to žele u dostatnom broju;

d) i. učine dostupnim tehničko i stručno obrazovanje u relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. učine dostupnim znatan dio tehničkog i stručnog obrazovanja u relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. omogućće u okviru tehničkog i stručnog obrazovanja nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili

iv. primijene jednu od mjera navedenih gore pod i. do iii. barem na one učenike koji odnosno čije obitelji to žele u broju koji se smatra dostatnim,

e) i. učine dostupnim sveučilišno i drugo visokoškolsko obrazovanje na regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. predvide olakšice za studiranje tih jezika kao nastavnih predmeta na sveučilištima i visokim školama; ili

iii. ukoliko se zbog uloge države u visokoškolskom obrazovanju ne može primijeniti podstavak i. i ii. podstavku i/ili dopuste osnivanje sveučilišta i visokoškolskih ustanova na regionalnim ili manjinskim jezicima ili olakšice za studiranje tih jezika kao nastavnih predmeta na sveučilištima i visokim školama;

f) i. omogućće otvaranje tečajeva za odrasle i za dopunsko obrazovanje na kojima će se nastava vršiti uglavnom ili u cjelini na regionalnim ili manjinskim jezicima; ili

ii. ponude takve jezike kao predmete dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih; ili

iii. ukoliko državna tijela nemaju izravnu nadležnost na području obrazovanja odraslih olakšaju i/ili potaknu uvođenje takvih jezika kao predmeta dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih;

g) poduzmu mjere koje će osigurati da nastava povijesti i kulture odražava značenje regionalnih ili manjinskih jezika;

h) omogućće osnovno i dopunsko obrazovanje nastavnika potrebnih za primjenu onih stavaka od a) do g) koje je prihvatila ugovorna stranka;

i) da uspostave nadzorno vijeće ili tijelo koje će biti odgovorno za nadzor mjera koje se poduzimaju te napretka postignutog u uspostavi ili razvitku nastave regionalnih ili manjinskih jezika te za sastavljanje povremenih izvješća o njihovim zapažanjima koja će se učiniti dostupnim javnosti.

2. U pogledu obrazovanja i što se tiče područja različitih od onih na kojima se regionalni ili manjinski jezici tradicionalno rabe ugovorne stranke se obvezuju da ukoliko broj korisnika tih jezika to opravdava, dopuste, potaknu ili organiziraju cjelokupnu nastavu na regionalnom ili manjinskom jeziku odnosno kao predmet na svim odgovarajućim stupnjevima obrazovanja.

Članak 9.

Sudbena tijela

1. Ugovorne stranke obvezuju se u pogledu onih područja sudova u kojima broj stalno nastanjenih osoba

koje rabe regionalne ili manjinske jezike opravdava mjere navedene u tekstu koji slijedi prema stanju svakog od tih jezika te pod uvjetom da uporaba pogodnosti koje dodjeljuje ovaj stavak ne bude smatrana od strane sudaca kao zapreka za pravilno funkcioniranje sudbenih tijela, da:

- a) u kaznenom postupku:
  - i. omogućće da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili
  - ii. zajamće optuženome pravo uporabe njegovog/njezinog regionalnog ili manjinskog jezika; i/ili
  - iii. omogućće da podnesci i dokazi, bez obzira da li su pisani ili usmeni, ne budu odbačeni samo zbog toga što su sastavljeni na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili
  - iv. da izdaju na zahtjev isprave vezane uz pravne postupke na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da ih učine dostupnim preko tumača i prijevoda bez da zainteresirane osobe zato snose dodatne troškove;
- b) u građanskom postupku:
  - i. osiguraju da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili
  - ii. dopuste, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti svoj regionalni ili manjinski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/ili
  - iii. da omogućće da se isprave i dokazna sredstva mogu predočiti na regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima;
- c) u postupcima pred sudovima koji rješavaju upravne predmete:
  - i. da osiguraju da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/ili
  - ii. dopuste, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti svoj regionalni ili manjinski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/ili
  - iii. omogućće da se isprave i dokazna sredstva mogu predočiti na regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima;
- d) da poduzmu korake sa ciljem da primjena podstavka i. i iii. iz gore navedenih stavaka b) i c) te svaka neophodna primjena usluge tumača i prijevoda ne izazove dodatne troškove za zainteresirane osobe.

2. Ugovorne stranke se obvezuju:

- a) da ne osporavaju valjanost pravnih isprava izdatih na području države samo iz razloga što su sastavljene u regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
- b) da ne osporavaju valjanost privatnih pravnih isprava izdatih (sastavljenih) na području države samo iz razloga što su sastavljene na regionalnom ili manjinskom jeziku te da osiguraju da se svaka od njih može pozvati protiv zainteresirane treće strane koja ne rabi te jezike pod uvjetom da su one bile upoznate sa sadržajem isprave od strane osobe koja se na nju poziva; ili
- c) da ne osporavaju valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području države samo zbog toga što su one sastavljene na regionalnom ili manjinskom jeziku.

Ugovorne stranke obvezuju se učiniti dostupnim najvažnije nacionalne ustavno-pravne tekstove te one tekstove koji se odnose na korisnike tih jezika u izdanjima na regionalnim i manjinskim jezicima, osim ukoliko je to već učinjeno.

Članak 10.

Upravna tijela i javne službe

1. U okviru upravnih područja države na kojima broj stalno nastanjenih osoba koje se koriste regionalnim ili manjinskim jezicima opravdava mjere koje se navode u tekstu koji slijedi te obzirom na stanje svakog jezika ugovorne stranke se obvezuju u mjeri koja odgovara mogućnostima na:

- a) i. osiguranje da upravna tijela rabe regionalne ili manjinske jezike; ili
- ii. osiguravanje da svaki od tih javnih službenika koji dolazi u kontakt sa javnošću rabi regionalni ili manjinski jezik u svojim kontaktima sa osobama koje se njima služe; ili
- iii. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu podnositi usmene ili pisane molbe (zahtjeve) te dobiti odgovor u tim jezicima; ili
- iv. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu podnositi usmene ili pisane zahtjeve na tim jezicima; ili
- v. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu valjano podnositi isprave na tim jezicima;
- b) učine dostupnim javnosti one upravne tekstove i obrasce koji su u široj uporabi na regionalnim ili manjinskim jezicima ili u dvojezičnoj verziji;
- c) dopuste upravnim tijelima da sastavljaju akte na regionalnom ili manjinskom jeziku.

2. Ugovorne stranke se obvezuju da dopuste i/ili potaknu obzirom na lokalna i regionalna tijela vlasti na čijem je području broj stalnih stanovnika koji rabe regionalni ili manjinski jezik takav da opravdava mjere koje se preciziraju u dolje navedenom tekstu:

- a) uporabu regionalnog ili manjinskog jezika na području mjesne nadležnosti regionalnog ili lokalnog tijela,
- b) mogućnost za korisnike regionalnih ili manjinskih jezika da podnose usmene ili pisane zahtjeve u tim jezicima;
- c) objavljivanje službenih isprava regionalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku;

- d) objavljivanje službenih isprava lokalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku;
  - e) uporabu u raspravama na skupštinama (vijećima) od strane regionalnih tijela regionalnih ili manjinskih jezika, bez da se isključi uporaba službenog jezika države;
  - f) uporabu regionalnog ili manjinskog jezika u raspravama skupština lokalnih tijela bez da se isključi uporaba službenog jezika države;
  - g) uporaba ili uvođenje ukoliko se to ukaže neophodnim zajedno sa nazivom na službenom jeziku tradicionalnih i ispravnih oblika imena mjesta na regionalnim ili manjinskim jezicima.
3. Ugovorne stranke se obvezuju da u pogledu javnih službi koje su ustanovljene od strane upravne vlasti ili u pogledu osoba koje djeluju u njihovo ime na području na kome se rabe regionalni ili manjinski jezici, te u skladu sa stanjem svakog jezika i u okviru mogućnosti:
- a) omogućiti da se regionalni ili manjinski jezici rabe u pružanju usluga javnih službi; ili
  - b) da dopuste korisnicima regionalnih ili manjinskih jezika da podnose zahtjeve i primaju odgovore na njih u tim jezicima; ili
  - c) dopuste korisnicima regionalnih ili manjinskih jezika da podnose zahtjeve na tim jezicima.
4. Da bi se ostvarile one odredbe stavka 1., 2. i 3. koje su one prihvatile ugovorne stranke obvezuju se da poduzmu jednu ili više od slijedećih mjera:
- a) prevođenje ili korišćenje tumača prema potrebi;
  - b) primanje u službu te kada se ukaže potreba dopunsko obrazovanje javnih službenika te drugih osoba u javnoj službi;
  - c) davanje suglasnosti prema mogućnosti za zahtjeve javnih službenika koji poznaju regionalne ili manjinske jezike da budu postavljeni na području na kojem se ti jezici rabe.
5. Ugovorne stranke obvezuju se da dopuste uporabu ili usvajanje prezimena na regionalnim ili manjinskim jezicima na zahtjev zainteresiranih osoba.

Članak 11.

Javni mediji

1. Ugovorne stranke se obvezuju da za korisnike regionalnih ili manjinskih jezika na području na kojima se oni govore u skladu sa stanjem svakog jezika te ovisno o nadležnosti koju ima javna vlast izravno ili neizravno u toj oblasti, te poštujući načelo neovisnosti i autonomije medija:
- a) u mjeri u kojoj radio i televizija imaju karakter javne službe:
    - i. osiguraju osnivanje bar jedne radio postaje i jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
    - ii. osiguraju i/ili olakšaju osnivanje bar jedne radio postaje i jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
    - iii. sačine adekvatne odredbe s ciljem da odgovorni za radio emisije ponude programe na regionalnim ili manjinskim jezicima;
  - b) i
    - ii. da potaknu i/ili olakšaju emitiranje radio programa na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;
  - c) i. da potaknu i/ili olakšaju osnivanje bar jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
    - ii. da potaknu i/ili olakšaju odašiljanje televizijskih programa na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;
  - d) da potaknu i/ili olakšaju proizvodnju i distribuciju audio i audiovizuelnih ostvarenja na regionalnim ili manjinskim jezicima;
  - e) i. da potaknu i/ili olakšaju osnivanje i/ili održanje bar jednog novinskog glasila na regionalnim ili manjinskim jezicima; ili
    - ii. da potaknu i/ili olakšaju objavljivanje novinskih članaka na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;
  - f) i. da snose dodatne troškove za one medije koji rabe regionalne ili manjinske jezike, kada god zakonski propisi predviđaju mogućnost financijske podrške medijima; ili
    - ii. primjenjuje postojeće mjere za financijsku potporu i na audiovizuelnu proizvodnju na regionalnim ili manjinskim jezicima;
  - g) da pomažu obrazovanje (doškolovanje) novinara i drugog osoblja u medijima koja rabe regionalne ili manjinske jezike.
2. Ugovorne stranke se obvezuju zajamčiti slobodu izravnog prijema radio i televizijskih emisija iz susjednih zemalja na jeziku koji se rabi u istom ili sličnom obliku kao i regionalni ili manjinski jezik dotične zemlje, te da se ne suprotstavljaju preuzimanju radio i televizijskih emisija od strane susjednih zemalja na tim jezicima. Također se one obvezuju osigurati da se neće uvoditi nikakva ograničenja za slobodu izražavanja i slobodni protok informacija u tisku na jeziku koji se rabi u istoj ili sličnoj formi kao i regionalni ili manjinski jezik dotične zemlje. Ove gore navedene slobode obzirom da su vezane uz dužnosti i obveze mogu se podvrgavati formalnostima, preduvjetima, ograničenjima ili kaznenim mjerama prema zakonskim propisima i potrebama demokratskog društva, te u interesu državne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javnog reda, zatim za prevenciju nereda i zločina, za zaštitu zdravlja i morala, za zaštitu ugleda ili prava drugih osoba, za zaštitu povjerljivih informacija ili za održavanje autoriteta i nepristranosti sudstva.

3. Ugovorne stranke se obvezuju osigurati da će interesi korisnika regionalnih ili manjinskih jezika biti predstavljeni ili uzeti u obzir u okviru onih tijela koje će se ustrojiti u skladu sa pravnim propisima sa ciljem da se zajamči sloboda i pluralizam medija.

Članak 12.

Kulturne aktivnosti i ustanove

1. Ugovorne stranke se obvezuju u pogledu kulturnih aktivnosti i ustanova - naročito knjižnica, videoteka, kulturnih centara, muzeja, arhiva, akademija, kazališta i kina kao i u pogledu književnih djela i filmova, govornih oblika kulturnog izražavanja, festivala i kulturne industrije, uključivši inter alia uporabu novih tehnologija - na području na kojem se takvi jezici rabe te u mjeri u kojoj su javne vlasti nadležne, imaju vlast, odnosno ulogu na tom polju da:

- a) ohrabruju one oblike izražavanja i inicijative koji su specifični za regionalne ili manjinske jezike te da učine dostupnim na različite načine djela proizvedena na tim jezicima;
- b) potiču dostupnost radova proizvedenih na regionalnim ili manjinskim jezicima u drugim jezicima putem pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhroniziranja i prevođenja filmova;
- c) učine dostupnim djela proizvedena u drugim jezicima u regionalnim ili manjinskim jezicima preko pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhronizacije i prevođenja filmova;
- d) osiguraju da tijela odgovorna za organizaciju ili pomaganje kulturnih aktivnosti različite vrste uzimaju u obzir u odgovarajućoj mjeri znanje i uporabu regionalnih ili manjinskih jezika i kultura u svim pothvatima koje one potiču ili kojima pružaju potporu;
- e) promiču mjere sa ciljem da tijela koja su odgovorna za organiziranje ili pomaganje kulturnih aktivnosti raspolažu osobljem koje poznaje u potpunosti odgovarajuće regionalne ili manjinske jezike, kao i jezike ostalog dijela stanovništva;
- f) ohrabruju izravno sudjelovanje predstavnika korisnika odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika u organizaciji kulturnih ustanova ili u planiranju kulturnih aktivnosti;
- g) ohrabruju i/ili olakšavaju osnivanje tijela odgovornih za sakupljanje, arhiviranje, predstavljanje ili objavljivanje djela proizvedenih u regionalnim ili manjinskim jezicima;
- h) ako se ukaže potreba osnivaju i/ili promiču i financiraju prevođenje i službe koje se bave terminološkim istraživanjima, naročito u pogledu održavanja i razvijanja odgovarajuće upravne, trgovačke, gospodarske, socijalne, tehničke ili pravne terminologije u svakom regionalnom ili manjinskom jeziku.

2. Ugovorne stranke obvezuju se da u odnosu na područja koja su izvan onih u kojima se tradicionalno rabe regionalni ili manjinski jezici ukoliko broj korisnika to opravdava dopuste, ohrabruju i/ili omoguću odgovarajuće kulturne aktivnosti i pogodnosti u skladu sa prethodnim stavkom.

3. Ugovorne stranke obvezuju se da provodeći svoju kulturnu politiku u inozemstvu uzimaju u obzir na odgovarajući način regionalne ili manjinske jezike te kulturu koju oni reflektiraju.

Članak 13.

Gospodarski i socijalni život

1. Ugovorne stranke obvezuju se da u pogledu gospodarskih i socijalnih aktivnosti na cijelom državnom području:

- a) isključe iz njihovog zakonodavstva bilo koju odredbu koja zabranjuje ili ograničava bez opravdanog razloga uporabu regionalnog ili manjinskog jezika u ispravama koje se odnose na gospodarski ili socijalni život, naročito u pogledu radnih ugovora te tehničkih isprava kao što su napuci za uporabu proizvoda ili uređaja;
- b) onemoguću uključivanje bilo kojih klauzula koje isključuju ili ograničavaju uporabu regionalnih ili manjinskih jezika, barem između korisnika istog jezika u internim pravilima poduzeća te u privatnim ispravama;
- c) suprotstave postupcima zasnovanim s ciljem da se obeshrabri uporaba regionalnih ili manjinskih jezika u svezi gospodarskih ili socijalnih djelatnosti;
- d) olakšaju i/ili ohrabre uporabu regionalnih ili manjinskih jezika i drugim sredstvima osim onih koji su navedeni u gornjim stavcima.

2. Ugovorne stranke se obvezuju da u pogledu gospodarskih i socijalnih djelatnosti u mjeri u kojoj su za njih nadležne javne vlasti te na području na kojem se rabe regionalni manjinski jezici te u okviru mogućnosti:

- a) uključe u njihovu financijsku i bankovnu regulativu, odredbe koje dopuštaju putem procedura koje su podudarne trgovačkoj praksi, uporabu regionalnih ili manjinskih jezika u sastavljanju platežnih naloga (čekova, mjenica itd.) ili drugih financijskih dokumenata, odnosno prema potrebi da osiguraju primjenu takvih odredbi;
- b) u gospodarskim i socijalnim sektorima koji su izravno pod njihovim nadzorom (javni sektor) organiziraju djelatnosti s ciljem promicanja uporabe regionalnih ili manjinskih jezika;
- c) osiguraju da ustanove socijalne skrbi kao što su bolnice, mirovinski domovi ili prihvatilišta ponude mogućnost primanja i liječenja u njihovom vlastitom jeziku osoba koje rabe regionalne ili manjinske jezike, a kojima je potrebna skrb zbog lošeg zdravlja, starosti ili zbog drugih razloga;
- d) osiguraju na odgovarajući način da su sigurnosni napuci dostupni i na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- e) poduzmu mjere za informiranje o pravima potrošača za koja se brine nadležna javna vlast na regionalnim ili manjinskim jezicima.

Članak 14.

Prekogranična kulturna razmjena

Ugovorne stranke se obvezuju:

- a) da primjenjuju postojeće bilateralne i multilateralne sporazume koji ih povezuju sa državama u kojima se

isti jezik rabi u istom ili sličnom obliku, ili ukoliko se ukaže potreba da nastoje zaključiti takve sporazume s ciljem da se podupiru kontakti između korisnika istog jezika u odgovarajućim državama na područjima kulture, obrazovanja, informiranja, stručnog obrazovanja i doškoloavanja;

b) da olakšavaju i promiču prekograničnu suradnju u korist regionalnih ili manjinskih jezika naročito između regionalnih i lokalnih vlasti na čijem se području rabi isti jezik u istom ili sličnom obliku.

DIO IV.

PRIMJENA POVELJE

Članak 15.

Periodična izvješća

1. Ugovorne stranke podnoseći će periodično glavnom tajniku Vijeća Europe u formi koju će propisati Odbor ministara izvješća o njihovoj politici koju provode u skladu sa Dijelom II. ove Povelje te o mjerama koje su poduzele primjenjujući one odredbe Dijela III. koje su prihvatile. Prvo izvješće treba podnijeti u roku godine dana nakon stupanja na snagu Povelje u odnosu na ugovornu stranku, a druga izvješća u razdoblju od tri godine nakon prvog izvješća.

2. Ugovorne stranke će poduzeti mjere da njihova izvješća budu dostupna javnosti.

Članak 16.

Ispitivanje izvješća

1. Izvješća koja se podnose glavnom tajniku Vijeća Europe u primjeni članka 15. razmatrat će komisija stručnjaka koja će biti sastavljena u skladu sa člankom 17.

2. Tijela ili udruge koji legalno postoje u ugovornoj stranci smiju upozoriti komisiju stručnjaka na predmete koji se odnose na pothvate koje poduzima ugovorna stranka obzirom na Dio III. ove Povelje. Nakon konzultiranja ugovorne stranke komisija stručnjaka smije uzeti u obzir ovu informaciju u pripremanju izvješća razrađenih u stavku 3. dolje. Ova tijela ili udruge također mogu podnositi izjave koje se odnose na politiku koju provode ugovorne stranke u skladu sa Dijelom II.

3. Na temelju izvješća razrađenih u stavku 1. i informacije spomenute u stavku 2. komisija stručnjaka pripremit će izvješće za Odbor ministara. Ovo izvješće treba popratiti komentarima koje su ugovorne stranke zamoljene učiniti te se mogu učiniti dostupnim javnosti od strane Odbora ministara.

4. Izvješće navedeno u stavku 3. treba sadržavati naročito prijedloge komisije stručnjaka upućene Odboru ministara za pripremu onih preporuka koje će ovo zadnje tijelo uputiti po potrebi jednoj od ugovornih stranaka.

5. Glavni tajnik Vijeća Europe uputit će svake dvije godine detaljno izvješće Parlamentarnoj skupštini u pogledu primjene ove Povelje.

Članak 17.

Komisija stručnjaka

1. Komisija stručnjaka bit će sastavljena od po jednog člana iz svake ugovorne stranke imenovanog od strane Odbora ministara na temelju liste pojedinaca koji posjeduju najviši moralni integritet i priznatu stručnost u predmetima koje razrađuje Povelja, a koje predlaže ugovorna stranka.

2. Članovi komisije imenovat će se za razdoblje od šest godina i mogu biti ponovno izabrani. Onaj član komisije koji nije u stanju do kraja ispuniti svoj mandat bit će zamijenjen u skladu sa postupkom utvrđenim u stavku 1. te će član koji ga zamjenjuje dovršiti njegov mandat.

3. Komisija stručnjaka usvojit će svoj poslovnik. Njezino tajništvo, odnosno tehničke službe organizirat će glavni tajnik Vijeća Europe.

DIO V.

ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 18.

Ova Povelja otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 19.

1. Ova Povelja stupa na snagu na prvi dan mjeseca koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca iza datuma na koji su pet država članica Vijeća Europe izrazile njihovu suglasnost da prihvaćaju Povelju u skladu s odredbama članka 18.

2. Povelja će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju za one države članice koje budu nakon toga izrazile svoju želju da se vežu njenim odredbama.

Članak 20.

1. Nakon stupanja na snagu ove Povelje, Odbor ministara Vijeća Europe može uputiti poziv bilo kojoj državi koja nije član Vijeća Europe da prihvati ovu Povelju.

2. U pogledu tih država koje pristupaju Povelji, ona će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca poslije datuma polaganja isprave o prihvaćanju kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 21.

1. Bilo koja država može u vrijeme potpisivanja ili kod deponiranja ratifikacionog instrumenta prihvaćanja,

potvrde ili pristupanja staviti jednu ili više rezervi u odnosu na stavak 2. do 5. članka 7. ove Povelje. Stavljanje drugih rezervi nije dozvoljeno.

2. Bilo koja država koja je izrazila svoje rezerve u smislu prethodnog stavka smije ih u potpunosti ili djelomično povući putem notifikacije koja se upućuje glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu na datum prijema takve notifikacije od strane glavnog tajnika.

Članak 22.

1. Bilo koja ugovorna stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Povelju putem notifikacije koja se upućuje glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isticanja razdoblja od šest mjeseci od datuma prijema notifikacije od strane glavnog tajnika.

Članak 23.

Glavni tajnik Vijeća Europe službeno će obavijestiti države članice Vijeća te bilo koju državu koja je pristupila ovoj Povelji o:

- a) svakom potpisivanju;
- b) polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju;
- c) svakom stupanju na snagu ove Povelje u skladu sa člancima 19. i 20.;
- d) svakoj notifikaciji primljenoj obzirom na primjenu odredbi članka 3. paragrafa 2.;
- e) svakom drugom aktu, notifikaciji ili priopćenju koje se odnosi na ovu Povelju.

Sastavljeno u Strasbourgu 5. studenog 1992. godine na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba jezika jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerovljene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe, kao i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Povelji.

Članak 3.

Na temelju članka 2. stavka 2. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u odnosu na talijanski, mađarski, srpski, češki, slovački, rusinski i ukrajinski jezik primjenjivat će se slijedeće odredbe:

- iz članka 8.: stavak 1. podstavak a) točka iii., podstavak b) točka iv., podstavak c) točka iv., podstavak d) točka iv., podstavak e) točka ii., podstavak f) točke ii., podstavak g), podstavak h),
- iz članka 9.: stavak 1. podstavak a) točke ii. i iv., podstavak b) točke ii., iii., podstavak c) točka ii. i iii., podstavak d),

stavak 2.

podstavak a),

- iz članka 10.: stavak 1. podstavak a) točke iii. i iv., podstavak b), podstavak c),

stavak 2.

podstavak a), podstavak b), podstavak c), podstavak d), podstavak g),

stavak 3.

podstavak a), podstavak b), podstavak c),

stavak 5.,

- iz članka 11.:stavak 1. podstavak a) točka iii., podstavak d), podstavak e) točka ii.,

stavak 2.,

stavak 3.,

- iz članka 12.: stavak 1. podstavak a), podstavak f), podstavak g),

- iz članka 13.: stavak 1. podstavak a), podstavak b), podstavak c),

- članak 14.

Članak 4.

Sukladno članku 21. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, Republika Hrvatska daje slijedeću izjavu:

»U odnosu na Republiku Hrvatsku neće se primjenjivati odredbe članka 7. stavak 5. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.«

Članak 5.

Na temelju članka 1. stavka b) Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Republika Hrvatska izjavljuje da se u smislu hrvatskog zakonodavstva pojam »područje na kojem se regionalni ili manjinski jezici upotrebljavaju« odnosi na ona područja na kojima su, na temelju članka 12. Ustava Republike Hrvatske i članka 7. i 8. Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, jedinice lokalne samouprave svojim statutima uvele službenu uporabu manjinskog jezika.

Na temelju članka 3. stavka 1., Republika Hrvatska će odredbe Dijela III Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima primjenjivati u odnosu na talijanski, srpski, mađarski, češki, slovački, rusinski i ukrajinski jezik.

Članak 6.

Za izvršenje ovoga Zakona nadležni su u okviru svog djelokruga Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo uprave, Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Ministarstvo kulture, Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Ministarstvo zdravstva.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I TALIJANSKE REPUBLIKE O PRAVIMA MANJINA

(Narodne novine, br. 15/1997.)

Članak 1.

Potvrđuje se Ugovor između Republike Hrvatske i Talijanske Republike o pravima manjina, potpisan u Zagrebu, 5. studenoga 1996. godine na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora između Republike Hrvatske i Talijanske Republike o pravima manjina u izvorniku na engleskom jeziku, uz prijevod na hrvatskom jeziku, glasi:

UGOVOR IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I TALIJANSKE REPUBLIKE O PRAVIMA MANJINA

Republika Hrvatska i Talijanska Republika (u daljnjem tekstu: »Stranke«)

Smatrajući da je najprikladnija zaštita manjina kako je opisano u odredbama ovog Ugovora u interesu Stranaka,

Vodeći računa o međunarodnim ugovorima o zaštiti ljudskih prava i prava manjina, posebice:

- Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima,
- Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima,
- Konvenciji protiv diskriminacije u obrazovanju,
- Konvenciji o pravima djeteta,
- Okvirnoj konvenciji o zaštiti nacionalnih manjina,
- Konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Uzimajući u obzir odgovarajuće međunarodne instrumente koje su prihvatile kako svjetske tako i regionalne organizacije:

- Opću deklaraciju o ljudskim pravima,
- Deklaraciju o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih i jezičnih manjina,
- Osnovne dokumente OEES-a, nadasve one o ljudskoj dimenziji i zaštiti manjina,
- Instrument Srednjoeuropske inicijative o zaštiti prava manjina,

Uzimajući u obzir da je Republika Hrvatska jedna od država sljednica bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije,

S obzirom na potrebu tijesne suradnje između Republike Slovenije i Republike Hrvatske u cilju postizanja najviših zajedničkih standarda zaštite talijanske manjine u obje države, kao i učinkovite komunikacije između pripadnika talijanske manjine koji žive u te dvije države,

Odlučni u provedbi Memoranduma o razumijevanju o zaštiti talijanske manjine u Hrvatskoj i Sloveniji, potpisanog u Rimu, 15. siječnja 1992. u cilju ublažavanja posljedica razdvajanja talijanske manjine u dvije odvojene države, dogovorile su kako slijedi:

Članak 1.

Republika Hrvatska potvrđuje, u skladu sa svojim Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, od 4. prosinca 1991., priznavanje autohtonog karaktera i jedinstva talijanske manjine i njezinih osobitosti. U tom kontekstu Republika Hrvatska poduzet će potrebne korake za zaštitu talijanske manjine u skladu s navedenim načelima.

Članak 2.

Republika Hrvatska obvezuje se jamčiti poštovanje prava talijanske manjine stečenih na temelju međunarodnih ugovora i unutarnjega pravnog poretka države prednice na području Republike Hrvatske, kao i poštovanje novih prava talijanske manjine sadržanih u unutarnjem pravnom poretku Republike Hrvatske.

Članak 3.

Uzimajući u obzir odgovarajuće međunarodne dokumente koji su spomenuti u preambuli, Republika Hrvatska obvezuje se osigurati na najvišoj mogućoj razini jednakost postupka u svom pravnom poretku prema talijanskoj manjini unutar svog područja; ta se jednakost može postići putem postupnog proširenja postupka zajamčenog talijanskoj manjini u bivšoj zoni B na području Republike Hrvatske u kojima tradicionalno obitava talijanska manjina i njezini pripadnici.

Članak 4.

Republika Hrvatska priznaje Talijansku uniju, koja je po hrvatskom zakonu pravna osoba, kao organizaciju koja predstavlja talijansku manjinu.

Članak 5.

Republika Hrvatska jamči potpunu slobodu kretanja pripadnicima talijanske manjine iz i u Republiku Sloveniju u cilju održanja bliskih veza što su postojale prije 1992.

Članak 6.

Republika Hrvatska jamči slobodu rada na vlastitom području slovenskim državljanima pripadnicima talijanske manjine zaposlenim u djelatnostima u svezi s manjinom, kao što su to Talijanska unija, druge ustanove, škole, sredstva javnog priopćavanja, itd.

Članak 7.

Republika Hrvatska obvezuje se štiti slovenske državljane pripadnike talijanske manjine sada zaposlene na svom području od diskriminacije na radu na temelju državljanstva, u skladu sa standardima Međunarodne organizacije rada.

Članak 8.

Bez ugrožavanja provedbe od Stranaka svih odredbi sadržanih u ovom Ugovoru, a uzimajući u obzir odredbe sadržane u Statutu regije Molise, Talijanska Republika obvezuje se osigurati autohtonoj hrvatskoj manjini na području tradicionalne naseljenosti gdje je njena nazočnost utvrđena, očuvanje i slobodno izražavanje njezinoga kulturnog identiteta i nasljeđa, upotrebu materinjeg jezika u privatnom i javnom životu, te osnivanje i održavanje vlastitih kulturnih ustanova i udruga.

Članak 9.

Ovaj će se Ugovor ratificirati, a stupit će na snagu po razmjeni isprava o ratifikaciji.
Sačinjeno u Zagrebu, 5. studenog 1996. godine u dva izvornika, na engleskom jeziku.

Za Republiku Hrvatsku
dr. Mate Granić, ministar vanjskih poslova
Republike Hrvatske

Za Talijansku Republiku
Lamberto Dini, ministar vanjskih poslova
Talijanske Republike

Članak 3.

Za izvršenje Ugovora između Republike Hrvatske i Talijanske Republike o pravima manjina nadležna su Ministarstvo prosvjete i športa i Ministarstvo kulture u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova.

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od objave u »Narodnim novinama«.

ZAKON O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE MAĐARSKE O ZAŠTITI MAĐARSKE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ I HRVATSKE MANJINE U REPUBLICI MAĐARSKOJ

(Narodne novine br. 8/1995.)

Članak 1.

Potvrđuje se Sporazum između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o zaštiti mađarske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Republici Mađarskoj, potpisan u Osijeku, 5. travnja 1995. u izvorniku na hrvatskom i Mađarskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u izvorniku na hrvatskom jeziku glasi:

SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE MAĐARSKE O ZAŠTITI MAĐARSKE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ I HRVATSKE MANJINE U REPUBLICI MAĐARSKOJ

Republika Hrvatska i Republika Mađarska (u daljnjem tekstu: ugovorne stranke), polazeći od činjenice da postojanje i kultura Mađarske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Republici Mađarskoj (u daljnjem tekstu: manjine) obogaćuje kulturne vrijednosti dviju zemalja, s namjerom da osiguraju Mađarskoj manjini koja živi u Republici Hrvatskoj i hrvatskoj manjini koja živi u Republici Mađarskoj najvišu razinu pravne zaštite, kao i očuvanje i razvitak njihovih nacionalnih identiteta; polazeći od uvjerenja da je integracija manjina moguća samo očuvanjem njihovih obilježja kao etničkih zajednica, i da je važan element toga učinkovito sudjelovanje u odlukama na različitim razinama koje se tiču njihovog identiteta, uzimajući u obzir one odredbe Sporazuma o prijateljstvu i suradnji potpisanog između Republike Hrvatske i Republike Mađarske, od 16. prosinca 1992. u Budimpešti, koje se odnose na prava manjina, te imajući u vidu ostvarivanje Mađarsko-ukrajinsko-hrvatsko-slovenske deklaracije o zaštiti manjina, polazeći od načela izraženih u Međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kao i o zaštiti manjina, a posebice od temeljnih načela:

- Povelje Ujedinjenih naroda, Opće deklaracije o pravima čovjeka, Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Konvencije o borbi protiv diskriminacije u području obrazovanja, Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvencije o pravima djeteta, Deklaracije o ukidanju svih oblika netolerancije i diskriminacije temeljenih na vjeroispovijedi ili vjerovanju, Deklaracije o pravima osoba što pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama;

- relevantnih dokumenata usvojenih u krilu Organizacije o europskoj sigurnosti i suradnji, a posebno Dokumenta usvojenog na Konferenciji o ljudskoj dimenziji u Kopenhagenu 1990. godine, te Izvješća sa Sastanka vladinih stručnjaka za zaštitu manjina, održanog u Ženevi 1991. godine;

- Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, Okvirne konvencije za zaštitu manjina, te preporuka Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, posebice preporuke 1201/93;

- Instrumenta Srednjoeuropske inicijative za zaštitu manjinskih prava, utvrđujući da općenito unapređivanje i zaštita prava manjina pridonosi političkoj i društvenoj stabilnosti države u kojoj žive, naglašavajući da kontinuirano jamčenje i ostvarivanje prava manjina - kao sastavni dio društvenog razvitka u okvirima demokratske pravne države - pridonosi produblivanju prijateljstva i suradnje među narodima i državama i jačanju Međunarodne sigurnosti, potvrđujući da je povratak pripadnika Mađarske manjine na sva okupirana područja Republike Hrvatske s kojih su bili prognani 1991. jedan od preduvjeta njihovog uživanja zaštite predviđene ovim sporazumom, dogovorile su se o sljedećem:

Članak 1.

Ugovorne stranke osigurat će manjinama čuvanje kulture, jezika, vjere, te hrvatskog odnosno Mađarskog identiteta. U tu svrhu na području dvostrane gospodarske suradnje, regionalnog razvoja, zastupanja manjina, prosvjete, kulture, sredstava javnog priopćavanja, izdavačke i znanstveno-istraživačke djelatnosti, zakonodavstva, te na ostalim područjima kulture poduzet će odgovarajuće korake i stvorit će i provesti odgovarajuće mehanizme koji pridonose svestranom razvitku manjina.

Članak 2.

Ugovorne stranke pružit će punu potporu postojećim vrtićima, osnovnim i srednjim školama te visokoškolskim ustanovama koje izvode nastavu na jeziku manjina, njihovoj odgovarajućoj organizaciji, odnosno stvaranju novih obrazovnih institucija. Ugovorne stranke podržat će, na razinama i u oblicima koji odgovaraju zahtjevima manjinskih organizacija, utemeljenim na traženju roditelja slijedeće oblike rada:

- a) cjelokupna nastava izvodi se na jeziku manjine,
- b) izvodi se dvojezična nastava i
- c) dodatno se organizira fakultativno učenje jezika i kulture manjine.

Ugovorne stranke posebnu pozornost posvetit će podupiranju zapošljavanja stručno osposobljenih nastavnika koji dolaze iz redova manjina i samo u iznimnim slučajevima odstupit će od tog pravila te u takvim situacijama tražiti potpuno poznavanje jezika manjine.

Ugovorne stranke poticat će razmjenu iskustava putem susreta stručnjaka koji se bave manjinskim školstvom u obje zemlje, te međusobnu razmjenu udžbenika na materinskom jeziku. Također će promicati: razmjenu učenika, učitelja i profesora, nastavnih pomagala, organizirati tečajeve stručnog usavršavanja manjinskih nastavnika u obje zemlje, uzajamnu dodjelu državnih i zakladnih stipendija za školovanje i stručno usavršavanje pripadnika manjina, osobito nastavnika i vjeroučitelja.

Ugovorne stranke poticat će u školama većinskog naroda učenje jezika, kulture i povijesti manjina i njihovih matičnih naroda.

Članak 3.

Ugovorne stranke s posebnom pozornošću pratit će zadovoljavanje kulturnih, prosvjetnih i vjerskih potreba manjina na područjima Republike Hrvatske gdje žive Mađari odnosno na područjima Republike Mađarske gdje žive Hrvati. Poticat će osnivanje kulturnih i prosvjetnih centara kao i rad drugih ustanova i zaklada odnosno održavanje i osiguravanje djelovanja već postojećih udruga i organizacija na područjima Republike Hrvatske gdje žive Mađari i na područjima Republike Mađarske gdje žive Hrvati, u skladu sa svojim unutarnjim propisima.

U tu svrhu posebno će podupirati slanje knjiga, časopisa, nositelja slike i zvuka takvim ustanovama i zakladama u nekomercijalne svrhe, bez obračunavanja carine i takse, vlastitu izdavačku djelatnost manjina, gostovanja profesionalnih i amaterskih kulturno-umjetničkih grupa, te organizaciju kulturnih i umjetničkih priredbi koje pridonose obogaćivanju kulture i identiteta manjina u obje zemlje.

Suradivati će na zaštiti spomenika koji su vezani i za povijest manjina, odnosno podupirati takve aktivnosti manjina.

Članak 4.

Ugovorne stranke osigurati će pripadnicima manjina slobodnu uporabu materinskog jezika u privatnom i javnom životu te uporabu i upisivanje u matične knjige izvornog imena i prezimena.

Ugovorne stranke obvezuju se na područjima gdje žive manjine osigurati, u skladu sa svojim unutarnjim propisima, odgovarajuću uporabu oba jezika, posebice u pogledu zemljopisnih imena i javnih natpisa, u tijelima lokalne samouprave, u pismenom i usmenom ophođenju, u upravi i pravosuđu te drugim javnim ustanovama.

Članak 5.

Ugovorne stranke priznaju pravo dviju manjina na informiranje putem tiska, radija i televizije na materinskom jeziku. Ugovorne će stranke u skladu sa svojim unutarnjim zakonodavstvom:

- omogućiti redovito emitiranje programa radija i televizije na jeziku manjina u odgovarajućem vremenskom trajanju; - poticati preuzimanje i distribuciju radijskog i televizijskog programa matične zemlje;
- podupirati vlastitu informativnu djelatnost manjina.

Članak 6.

Ugovorne stranke poštivat će prava manjina na ispovijedanje svoje vjere na materinskom jeziku i podupirati će takva nastojanja vjerskih zajednica. U tu svrhu hrvatske i Mađarske vlasti dopustit će uzajamno slanje i primanje svećenika za potrebe vjerskih zajednica manjina koje djeluju na njihovim teritorijima.

Članak 7.

Ugovorne stranke podupirati će znanstveno istraživanje i proučavanje prava, prošlosti i sadašnje situacije manjina. U tu svrhu podupirati će sudjelovanje manjina u tim istraživanjima, osnivanje, rad i suradnju znanstvenih ustanova ugovornih stranaka i manjina te omogućiti istraživanje manjina na teritoriju ugovornih stranaka.

Članak 8.

U interesu svojih manjina ugovorne stranke podržat će sve oblike suradnje preko granice, a posebice na području gospodarske i trgovinske suradnje, te će nastojati i u tome iskoristiti posredničku ulogu manjina.

Ugovorne stranke obvezuju se u svojim gospodarskim planovima razvoja uzeti u obzir specifične interese manjina, uključujući i obnovu ratom pogođenih područja Republike Hrvatske gdje žive Mađari, te na područjima gdje žive manjine osigurati gospodarski i društveni razvoj, što će omogućiti društvenu i gospodarsku ravnopravnost manjina.

Ugovorne stranke nastojat će mjerama gospodarskog razvitka otkloniti razloge iseljavanja pripadnika manjina ili bilo kakvu promjenu etničke slike stanovništva.

Članak 9.

Ugovorne stranke, u skladu sa svojim unutarnjim zakonodavstvima, osigurati će:

- odgovarajuće sudjelovanje manjina u donošenju odluka na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, koje se odnose na prava i položaj manjina;
- materijalne i druge uvjete za izbor i djelovanje zastupnika manjinskih organizacija u hrvatskim odnosno mađarskim zastupničkim tijelima.

Ugovorne stranke obvezuju se da neće mijenjati upravne i regionalne organizacije i izborne jedinice na razini države i lokalne samouprave s namjerom dovođenja manjina u nepovoljan položaj.

Republika Hrvatska Potvrđuje u skladu sa svojim unutarnjim zakonodavstvom pravo manjine na kulturnu autonomiju te će poticati slobodno organiziranje i udruživanje pripadnika Mađarske manjine u svrhu očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta.

Republika Mađarska Potvrđuje da će osigurati materijalne uvjete za stvaranje hrvatskih manjinskih samouprava u Republici Mađarskoj, da bi te samouprave djelotvorno radile u zakonom propisanim okvirima i zakonskom roku.

Članak 10.

Ugovorne stranke nastojat će uz pomoć Međunarodne zajednice omogućiti slobodan i dobrovoljan povratak prognanika i izbjeglica, uključujući i pripadnike mađarske manjine, na njihova ognjišta na sada okupiranim područjima Republike Hrvatske, kako bi se uspostavila etička slika koja je postojala prije 1991. godine.

Članak 11.

Ugovorne stranke osigurat će manjinama mogućnost svestranih, slobodnih i neposrednih veza s narodom s kojima dijele zajednički jezik i kulturu, te s njegovim državnim i javnim ustanovama. U tu svrhu, u okviru vlastitih mogućnosti, otvorit će nove granične prijelaze, pobrinuti se za prometne veze, te podupirati razvijanje hrvatskih i gospodarskih veza i razmjenu stručnjaka.

Vlada, organizacije i državljani ugovornih stranaka mogu u svrhu ostvarivanja ciljeva ovog sporazuma dati podršku organizacijama manjina koje žive na teritoriju druge ugovorne stranke, a te organizacije imaju pravo takvu podršku prihvatiti.

Članak 12.

Ugovorne stranke obvezuju se da će svoje obveze prema ovom sporazumu uzeti u obzir pri sklapanju uzajamnih sporazuma i programa suradnje.

Ugovorne stranke osigurat će sudjelovanje predstavnika manjinskih organizacija pri sklapanju onih ugovora koji se, prema ovom sporazumu, odnose neposredno na njihov položaj i njihova prava.

Članak 13.

Ugovorne stranke osigurat će za ostvarivanje svojih obveza prema ovom sporazumu odgovarajuću materijalnu i inu potporu.

Članak 14.

Nijedna točka ovog sporazuma ne može se tumačiti ili izvršavati na način da se razina već dosad zajamčenih i ostvarenih prava snizi.

Članak 15.

Nijedna odredba ovog sporazuma ne može se tumačiti ili izvršavati na način da se ugrozi ili povrijedi teritorijalni integritet bilo koje ugovorne stranke.

Članak 16.

Ugovorne stranke osnovat će poseban međuvladin Mješoviti odbor za manjine koji će pratiti ostvarivanje odredbi ovog sporazuma. U taj odbor vlade ugovornih stranaka delegirat će odgovarajući broj članova. Članovi Odbora koji su pripadnici manjina imenovat će se na preporuku manjinskih organizacija.

Međuvladin Mješoviti odbor sastaje se po potrebi, ali najmanje jedanput godišnje, naizmjenice u Republici Hrvatskoj odnosno Republici Mađarskoj.

Zadaci međuvladinog Mješovitog odbora su slijedeći:

- raspravljati o aktualnim pitanjima dviju manjina;
- ocjenjivati ostvarivanje obveza prema ovom sporazumu;
- pripremati i usvajati preporuke vlastitoj vladi u svezi s ostvarivanjem i, u slučaju potrebe, izmjenom Sporazuma

Odluke Mješovitog odbora usvajaju se konsenzusom ugovornih stranaka.

Članak 17.

Ovaj sporazum stupa na snagu danom primitka posljednje obavijesti diplomatskim putem, kojom ugovorne stranke izvješćuju jedna drugu o ispunjavanju uvjeta za njegovo stupanja na snagu po postupku propisanom unutarnjim zakonodavstvom.

Ovaj sporazum privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja.

Članak 18.

Ovaj sporazum vrijedit će pet godina od njegovog stupanja na snagu. Ukoliko nijedna od ugovornih stranaka ne otkáže pismenim putem Sporazum najmanje šest mjeseci prije njegovog isteka, Sporazum se prešutno produžuje na daljnja petogodišnja razdoblja.

Sastavljeno u Osijeku, dana 5. travnja 1995., u dva izvorna primjerka, na hrvatskom i Mađarskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

U potvrdu navedenog opunomoćenici su potpisali ovaj Sporazum.

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama-Međunarodni ugovori".

SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I SRBIJE I CRNE GORE O ZAŠTITI PRAVA HRVATSKE MANJINE U SRBIJI I CRNOJ GORI I SRPSKE I CRNOGORSKE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

(Sporazum je ratificiran u Hrvatskom saboru 2005. godine)

Republika Hrvatska i Srbija i Crna Gora (u daljem tekstu: stranke),
Polazeći od činjenice postojanja hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: manjine),

S namjerom osiguravanja manjinama koje žive u Republici Hrvatskoj i Srbiji i Crnoj Gori najviše razine pravne zaštite te očuvanje i razvitak njihovih nacionalnih identiteta,

Sukladno međunarodnim ugovorima i drugim dokumentima o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kao i o zaštiti manjina, a posebice:

- Povelji Ujedinjenih naroda, Općoj deklaraciji o pravima čovjeka, Međunarodnoj konvenciji o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima, Međunarodnom paktu o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvenciji o pravima djeteta, Deklaraciji o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere i vjerovanja, Deklaraciji o pravima osoba pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskim i jezičnim manjina;

- Relevantnim dokumentima usvojenim od Organizacije o europskoj sigurnosti i suradnji, a poglavito Dokumentu usvojenom na Konferenciji o ljudskoj dimenziji u Kopenhagenu 1990. godine te Izvešću sa Sastanka vladinih stručnjaka za zaštitu manjina, održanog u Ženevi 1991. godine;

- Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europskoj povelji o regionalnim ili manjinskim jezicima, Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina i ostalim relevantnim dokumentima Vijeća Europe;

- Instrumentu Srednjoeuropske inicijative za zaštitu nacionalnih manjina;

- Sporazumu o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije,

polazeći od rješenja predviđenih nacionalnim zakonodavstvima stranaka,

svjesne značaja prava nacionalnih manjina i njihove kvalitetne zaštite kao jednog od načela na kojima počiva Europska unija,

utvrđujući da zaštita prava manjina pridonosi političkoj i društvenoj stabilnosti države u kojoj žive, te pridonosi dovršetku procesa povratka izbjeglica i njihove društvene reintegracije u obje države,

potvrđujući da nacionalne manjine predstavljaju integralni dio društva i države u kojoj žive i da obogaćuju materijalnu i duhovnu kulturu zemlje kao i da doprinose produbljivanju prijateljstva i suradnje između stranaka ovog Sporazuma,

naglašavajući da jačanje ostvarivanja prava manjina razvija dobrosusjedske odnose, sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Stranke će osigurati pripadnicima manjina pravo na izražavanje, očuvanje i razvijanje njihova nacionalnog, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta kao i pravo na održavanje i razvijanje manjinskog školstva, odnosno obrazovanja, medija i ostvarivanje posebnih interesa pripadnika manjina.

Članak 2.

Stranke se obvezuju da će pripadnicima manjina osigurati:

- slobodu izbora i izražavanja o pripadnosti nacionalnoj manjini te uživanju svih prava u svezi s tim izborom,

- pravo uživanja načela ne-diskriminacijom kako je to predviđeno međunarodnim dokumentima,

- pravo zaštite od svake djelatnosti koja ugrožava ili bi mogla ugroziti njihov opstanak,

- kulturno autonomiju, održavanjem, razvojem i iskazivanjem vlastite kulture, te očuvanjem i zaštitom svojih kulturnih dobara i tradicija

- pravo na očuvanje nacionalnog identiteta i vjeroispovijesti,

- pravo na obrazovanje na jeziku i pismu manjine javnu i privatnu uporabu jezika i pisma te informiranja, kao i upotrebu znamenja i simbola nacionalne manjine,

- zaštitu ravnopravnog sudjelovanja u javnim poslovima, samoorganiziranja i udruživanja radi ostvarenja zajedničkih interesa, te uživanje političkih i ekonomskih sloboda.

Članak 3.

Stranke će zakonima razraditi područje odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu manjina i omogućiti školovanje pripadnika manjina prema posebnim programima za koje se prije donošenja pribavlja mišljenje udruge nacionalnih manjina.

Posebni programi na jeziku i pismu nacionalnih manjina uz opći dio obvezno sadrže dio čiji je sadržaj u vezi s posebnošću nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

Ne području na kojem je prema nacionalnim propisima utvrđena službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina, učenicima školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu većine omogućit će se učenje jezika i pisma

nacionalne manjine.

Pedagoška dokumentacija u ustanovama s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina vodit će se i na manjinskom jeziku.

Članak 4.

Stranke će podupirati zapošljavanje stručno osposobljenih djelatnika koji dolaze iz redova pripadajuće nacionalne manjine na svim razinama i oblicima obrazovanja.

Stranke će poticati sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u upravljanu školskim ustanovama koje nastavu izvode na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Stranke će poticati suradnju i razmjenu u području prosvjete u dijelu koje se odnosi na obrazovanje nacionalnih manjina, posebnom razmjenom prosvjetnih stručnjaka, školskih programa, udžbenika i drugih nastavnih materijala, omogućiti dodjele stipendija i sudjelovanje na seminarima stručnog usavršavanja manjinskih učitelja te poticati izravnu suradnju škola, odnosno stvaranje uvjeta za uzajamne posjete učenika i učitelja.

Na području na kojem je organizirano školovanje pripadnika manjina na manjinskom jeziku i pismu, stranke će poticati učenje jezika, kulture i povijesti manjina i njihovih matičnih naroda u školama većinskog naroda.

Članak 5.

Stranka će s posebnom pozornošću pratiti ostvarivanje kulturnih, prosvjetnih i vjerskih potreba pripadnika manjina na području Republike Hrvatske odnosno na području Srbije i Crne Gore. Poticati će osnivanje kulturnih i prosvjetnih centara kao i rad drugih ustanova nacionalnih manjina na području Republike Hrvatske odnosno na području Srbije i Crne Gore.

U tu će svrhu podupirati slanje knjiga, časopisa, nositelja slike i zvuka takvim ustanovama u nekomercijalne svrhe, vlastitu izdavačku djelatnost manjina, gostovanja profesionalnih i amaterskih kulturno-umjetničkih skupina te organizacije kulturnih i umjetničkih nastupa, koji pridonose obogaćivanje kulture i identiteta pripadnika manjina u obje zemlje.

Stranke se obvezuju da će štiti kulturna dobra na svom području koja su vezana uz povijest manjina, odnosno podupirati takve aktivnosti manjina.

Članak 6.

Stranke se obvezuju osigurati pripadnicima manjina slobodnu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u privatnom i javnom životu.

Stranke se obvezuju osigurati na područjima gdje žive pripadnici nacionalne manjine, a u skladu s unutarnjim zakonodavstvom i usvojenim međunarodno-pravnim standardima, službenu uporabu jezika i pisama nacionalne manjine i to:

- u postupcima pored tijelima državne uprave i lokalne samouprave, pravosudnim tijelima i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti,
- u radu predstavničkih i izvršnih tijela jedinca lokalne samouprave,
- u postupku provedbe državnih i lokalnih izbora i referendumu,
- kod izdavanja javnih isprava, potvrda i uvjerenja,
- pri sastavljanju privatnih isprava koje se koriste u pravnom prometu,
- u korištenju dvojezičnih obrazaca, natpisnih ploča, pečata i žigova, državnih tijela, tijela jedinica lokalne samouprave te pravnih osoba koje imaju javne ovlasti,
- pri obilježavanju naziva naseljenih mjesta, ulica i trgova, javnih oznaka u prometu i toponima

Članak 7.

Stranke priznaju pravo manjina na izvješćivanju putem tiska, radija i televizije na jeziku i pismu manjine:

Stranka će, sukladno usvojenim međunarodno-pravnim standardima, svojim unutarnjim zakonodavstvom:

- podupirati izlaženje tiskanih medija na jeziku i pismu manjina
- podupirati emitiranje programa radija i televizije na jeziku manjina,
- poticati preuzimanje i distribuciju radijskog i televizijskog programa matične zemlje,
- materijalno podupirati informativno djelatnost manjina.

Članak 8.

Stranke će poštivati prava pripadnika manjine na slobodno izražavanje vjerske pripadnost, na ispovijedanje vjere i održavanje vjerskih obreda i vjerske pouke te podupirati takva nastojanja vjerskih zajednica.

Članak 9.

Stranke će omogućiti slobodno organiziranje i udruživanje pripadnika nacionalnih manjina.

Stranke će omogućiti sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u donošenju odluka koje se odnose na njihova prava i položaj na lokalnoj i regionalnoj i državnoj razini u Republici Hrvatskoj, odnosno na lokalnoj, pokrajinskoj, republičkoj i razini državne zajednice Srbije i Crne Gore, omogućavajući osnivanje političkih stranaka i sudjelovanje u predstavničkim i izvršnim tijelima na način da će unutarnjim zakonodavstvom osigurati:

- zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini,
- zastupljenost u predstavničkim tijelima na regionalnoj i državnoj razini u Republici Hrvatskoj, odnosno na pokrajinskoj, republičkoj i razini državne zajednice Srbije i Crne Gore.

Stranke će osigurati materijalne i druge uvjete za izbor i djelovanje izabranih predstavnika nacionalnih manjina.

Stranke će se, pri utvrđivanju područnih i/ili upravnih jedinca, suzdržavati od dovođenja nacionalnih manjina u nepovoljniji položaj.

Članak 10.

Stranke će podupirati istraživanja iz područja povijesti, kulture i položaja manjina. U tu svrhu poticat će se

sudjelovanje pripadnika manjina na istraživačkim projektima i u radu znanstvenih ustanova, kao i suradnju znanstvenih ustanova u tim istraživanjima.

Članak 11.

Stranke će osigurati manjinama mogućnost svestranih, slobodnih i neposrednih odnosa s matičnim narodom te s njegovim državnim i javnim ustanovama. U tu će svrhu, u okviru vlastitih mogućnosti, podupirati razvijanje kulturnih i gospodarskih odnosa i razmjenu stručnjaka.

Stranke, pravne osobe i državljani stranaka mogu radi ostvarivanja načela ovog Sporazuma pružati potporu udrugama manjina koje žive na teritoriju druge stranke.

Članak 12.

U interesu svojih manjina stranke ovog Sporazuma podržat će prekograničnu i gospodarsku suradnju.

Članak 13.

Stranke će konzultirati predstavnike manjina kod priprema međunarodnih ugovora koji su od neposrednog interesa za manjine u odnosu na njihova prava i položaj.

Članak 14.

Za ostvarivanje obveza preuzetih ovim Sporazumom stranke će osigurati odgovarajuću financijsku potporu.

Članak 15.

Nijedna odredba ovog Sporazuma ne može se tumačiti na način da umanjuje razinu prava pripadnika manjina stečenih na temelju zakonodavstva stranaka i međunarodnih ugovora koji čine dio unutarnjeg pravnog poretka stranaka.

Članak 16.

U svrhu provedbe Sporazuma stranke utemeljuju međuvladin Mješoviti odbor koji prati provedbu ovog Sporazuma.

Stranke u Mješoviti odbor određuju isti broj predstavnika među kojima se nalaze i predstavnici manjina. Članovi Mješovitog odbora koji su pripadnici manjina imenovat će se na preporuku krovnih koordinacijskih tijela nacionalnih manjina koji su predmet ovog Sporazuma. Mješoviti odbor sastaje se najmanje jedanput godišnje naizmjenice kod stranaka Sporazuma, a osnovat će se 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Zadaci Mješovitog odbora su:

- razmatranja ostvarivanja Sporazuma
  - podnošenje preporuka vladama u svezi s ostvarivanjem Sporazuma.
- Odluke Mješovitog odbora stanke prihvaćaju usuglašavanjem.

Članak 17.

Ovaj Sporazum stupa na snagu danom primitka posljednje obavijesti diplomatskim putem, kojom stranke izvješćuju jedna drugu o okončanju postupka propisanog unutarnjim zakonodavstvom za njegovo stupanje na snagu.

Članak 18.

Ovaj Sporazum sklapa se na neodređeno vrijeme.

ZA REPUBLIKU HRVATSKU
Vesna Škare-Ožbolt

ZA SRBIJU I CRNU GORU
Rasim Ljajić

SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE

Na temelju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (»Narodne novine« 155/02) članka 35. stavak 4. i članka 36. stavak 11., Savjet za nacionalne manjine na sjednici održanoj 27. lipnja 2003. godine donio je

KRITERIJE ZA UTVRĐIVANJE FINACIJSKE POMOĆI ZA PROGRAME NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINA

(Narodne novine 111/2003., Narodne novine 144/2004. pročišćeni tekst)

Pri utvrđivanju financijske pomoći za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina primjenjivat će se opći i posebni kriteriji i to:

OPĆI KRITERIJI

1. Poticati i financijski pomagati ostvarivanje kulturnih i informativno-izdavačkih programa nevladinih udruga i ustanova pripadnika nacionalnih manjina, koji izražavaju potrebu za očuvanjem etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta, a istovremeno znače doprinos kulturnom, društvenom i gospodarskom razvitku Republike Hrvatske te njihovoj integraciji u hrvatsko društvo;
2. Održavati dostignutu razinu ostvarivanja etničkih prava koja su značajna za pripadnike nacionalnih manjina;
3. Poklanjati posebnu pozornost kulturnom amaterizmu i ustanovama kulture zbog njihove važnosti u očuvanju etničkog identiteta.
4. Podupirati programe koji doprinose unapređenju tolerancije i uspostavljanju multietničkog povjerenja.
5. Provoditi zaključke i odredbe ugovora i sporazuma o zaštiti prava nacionalnih manjina kojih je Hrvatska sudionik.

POSEBNI KRITERIJI

1. Financijska pomoć utvrđivat će se prema programima udruga, sukladno razgranatosti kulturnih društava i drugih udruga-članica na lokalnoj razini;
2. Programi će se analizirati i ocjenjivati prema dosadašnjim ukupnim rezultatima udruga, kvalificiranosti nositelja programa, stvorenim pretpostavkama za realizaciju programa i značenju programa za pripadnike nacionalnih manjina na određenom prostoru, vodeći računa o ukupnoj racionalizaciji i štednji
3. Prednost će imati udruge i ustanove, te programi udruga koje okupljaju većinu pripadnika pojedine nacionalne manjine, odnosno one koje su duže vrijeme ostvarivale značajne rezultate u očuvanju etničkog i kulturnog identiteta.
4. Raspoređena sredstva za financiranje programa doznačivat će se na temelju kontinuirane analize Savjeta za nacionalne manjine.
5. Raspoređena sredstva usklađivat će se kontinuirano s ostvarivanjem programa. Udruge su obvezne vratiti akontirana sredstva za programe koji nisu ostvareni, a u slučaju da se sredstva ne vrate daljnje financiranje te udruge se obustavlja.

Programima koji su djelomično ostvareni, financijska će se pomoć smanjiti srazmjerno neizvršenom dijelu programa. Udruge su dužne vratiti sredstva ako u međuvremenu osiguraju sredstva iz drugih izvora za isti program.

Koristit će se uobičajeni kriteriji ocjenjivanja programa koji se primjenjuju u ovlaštenim institucijama koje organiziraju i stručno nadziru pojedina područja društvenog života. Primjenjivat će se Odluka o mjerilima za određivanje udruga čija je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku i financijskoj potpori udrugama iz sredstava državnog proračuna.

Ovim kriterijima se uspostavljaju isti standardi za pojedine vrste troškova kod svih nacionalnih manjina kao npr. za izdavanje tjednika, dvotjednika, mjesečnika, časopisa, za rad kulturno-umjetničkih društava (folklor, glazba, zborovi), kulturne manifestacije i režijske troškove.

Pri analizi prijedloga programa udruga i ustanova nacionalnih manjina te kod izrade prijedloga rasporeda sredstava za sufinanciranje programa, informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma, kulturnih i inih manifestacija pripadnika nacionalnih manjina, sporazuma i ugovora o zaštiti prava nacionalnih manjina kojih je Hrvatska sudionik, polaziti će se od ovih kriterija za navedene vrste programa:

I. INFORMIRANJE I IZDAVAŠTVO

Za financiranje programa informiranja i izdavaštva udrugama vrijede sljedeći kriteriji:

1. Format A3, korice u boji, jedna stranica, jedna boja – sve vrste poslova (prijepis, prijelom, uređivanje, tiskanje, honorari...) od 300 do 700 kuna, a s kolor fotografijama od 600 do 1.000 kuna (najmanje 2/3 autorskih priloga)
2. Format A4, korice u boji, jedna stranica, jedna boja – sve vrste poslova od 200 do 600 kuna, a s kolor fotografijama od 500 do 900 kuna; (najmanje 2/3 autorskih priloga)
3. Format A5, korice u boji, jedna stranica, jedna boja - sve vrste poslova do 400 kuna, a s kolor fotografijama do 600 kuna; (najmanje 2/3 autorskih priloga)

Režijski troškovi za informiranje iznose do 20% i dodaju se ukupnim sredstvima za ove programe, a za izdavaštvo

se ne priznaju.

Neće se financirati prilozi preneseni iz drugih tiskovina, ako prelaze desetinu ukupnog opsega lista.

Neće se financirati one tiskovine (novine, časopisi, godišnjaci i knjige) koje u impresumu nemaju navedeno da su financirane iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

II. KULTURNI AMATERIZAM

Folklorna, zborna, glazbena ili kazališna skupina – od 5 do 30 sudionika, dvomjesečna dotacija za sve vrste troškova do 6.000 kuna, a skupina preko 30 sudionika do 12.000 kuna.

Režijski troškovi iznose do jedne četvrtine od ukupnog iznosa za realizaciju programa i dodaju se ukupnim sredstvima za ove programe.

Neće se financirati kulturni amaterizam organiziran pri školama u izvanškolskim aktivnostima s učenicima.

Neće se financirati oni programi kulturnog amaterizma za koje ne postoji javna obavijest organizatora (tiskana – plakat, obavijest, pozivnica..., radijska ili televizijska) da su financirane iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

III. KULTURNE MANIFESTACIJE

1. Manifestacije kulturnog stvaralaštva pripadnika nacionalne manjine na razini Republike Hrvatske do 500 sudionika od 15.000 do 60.000 kuna, a preko 1.000 sudionika do 100.000 kuna;

Manifestacije pojedinih udruga, mjesta ili gradova do 15.000 kuna.

2. Sudjelovanje na sajmu knjiga ili stručni skup - do 20.000 kuna,

3. Izložbe - jedna izložba, za sve vrste troškova od 5.000 do 15.000 kuna.

Režijski troškovi iznose do jedne četvrtine od ukupnog iznosa za realizaciju programa i dodaju se ukupnim sredstvima za ove programe.

Neće se financirati nastupi sudionika iz inozemstva, ako trošak njihovog nastupa prelazi desetinu ukupnog iznosa troška pojedine manifestacije.

Neće se financirati one kulturne manifestacije za koje ne postoji javna obavijest organizatora (tiskana – plakat, obavijest, pozivnica..., radijska, televizijska ili internet obavijesti) da su financirane iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

IV. PROGRAMI RADIJA I TELEVIZIJE NA DRŽAVNOJ, REGIONALNOJ I LOKALNOJ RAZINI

Sufinancirat će se programi radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini namijenjeni informiranju pripadnika nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina u cilju poticanja i unaprjeđivanja održavanja, razvoja i iskazivanja kulturne, vjerske i druge samobitnosti nacionalnih manjina, očuvanja i zaštite njihovih kulturnih dobara i tradicije te upoznavanja s radom i zadaćama vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Emisije na jeziku nacionalnih manjina na radio i TV postajama mogu se sufinancirati temeljem posebnih sporazuma Savjeta sa radio i TV postajama.

V. PROGRAMI KOJI PROIZLAZE IZ BILATERALNIH SPORAZUMA I UGOVORA

Financirat će se programi koji, proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora kojih je Republika Hrvatska potpisnik, a ne financiraju se iz drugih izvora. Programi će se financirati samo u slučaju da se odnose na cjelokupnu nacionalnu manjinu, odnosno ako su od izuzetnog značaja za cjelokupnu nacionalnu manjinu. Jedan od kriterija za ocjenu prihvatljivosti programa je njegov doprinos poticanju suradnje i zajedništvu između udruga, ustanova i drugih institucija pripadnika odnosno nacionalne manjine.

Poticat će se financiranje programa uspostave međuetničkog povjerenja posebice na područjima od posebne državne skrbi.

Iz ovih sredstava neće se sukladno Zakonu o političkim strankama financirati političke i ine djelatnosti pojedinca i grupa iz pojedinih udruga, odnosno čitavih udruga na izborima i sličnim aktivnostima.

Sredstva za te programe ne mogu narušavati odnose u rasporedu ukupnih sredstava između nacionalnih manjina.

VI. PROGRAMI STVARANJA PRETPOSTAVKI ZA OSTVARIVANJE KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA

Financirat će se programi usuglašeni s državnim tijelima, jedinicama lokalne i regionalne uprave i samouprave, te s vijećima nacionalnih manjina i njihovim koordinacijama i predstavnicima nacionalnih manjina. Ovim se stvaraju materijalne pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, kroz pomoć u održavanju ili izgradnji domova kulture, nabavci potrebne opreme i stvaranju prostornih i drugih uvjeta za djelovanje manjinskih udruga i ustanova.

VII. SUDJELOVANJE UDRUGA NACIONALNIH MANJINA U ZAJEDNIČKIM PROGRAMIMA KOJE ORGANIZIRA SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE

Udrugama nacionalnih manjina se mogu doznačiti sredstva za sudjelovanje na seminarima koji će se organizirati u cilju promicanja novih zakonskih i drugih propisa, te primjene standarda iz međunarodnih dokumenata.

SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE

Na temelju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (»Narodne novine« 155/02) članka 35. stavak 4. i članka 36. stavak 11., Savjet za nacionalne manjine na sjednici održanoj 27. lipnja 2003. godine donio je

METODOLOGIJU PRAĆENJA OSTVARIVANJA PROGRAMA NEVLADINIH UDRUGA I USTANOVA NACIONALNIH MANJINA

(Narodne novine 111/2003.)

Metodologijom se osigurava ujednačeno izvještavanje o ostvarivanju programa svih nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina i stručno praćenje ostvarivanja programa.

Izvješće o ostvarivanju programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina temelji se na ugovoru izrađenom prema Rješenju Savjeta za nacionalne manjine o financijskoj pomoći iz državnog proračuna za ostvarivanje programa i sadrži sljedeće podatke:

I. INFORMIRANJE I IZDAVAŠTVO

Naziv izdanja (lista, časopisa, godišnjaka ili knjige) – iskazati pojedinačno.

1. koliko je brojeva tiskano i dinamika tiskanja

2. naklada, format, broj strana, broj boja

3. ostvareni troškovi za:

– honorare po vrstama poslova: prijepis, lektura, korektura, kompjuterska obrada i slično (navesti osobe, iznose i preslik dokumenata)

– dnevnice i putne troškove (navesti osobe, iznose i preslik dokumenata)

– materijalne troškove specificirati: papir, trake, fotografije i sl. (priložiti račune)

ukupno: troškovi

4. ostvareni prihodi:

– prihodi od prodaje izdanja (navesti iznose)

– dotacija Republike Hrvatske (navesti iznose)

– dotacija iz županijskih proračuna (navesti iznose)

– dotacija iz gradskih proračuna (navesti iznose)

– dotacija iz općinskih proračuna (navesti iznose)

– dotacije od međunarodnih zaklada (navesti iznose)

– dotacija od matične države (navesti iznose)

– pokloni (navesti iznose)

ukupno: prihodi

Ukupno troškovi za informiranje i izdavaštvo

Ukupno prihodi za informiranje i izdavaštvo

U impresumu tiskovina (novine, časopisi, godišnjaci i knjige) koje izdaju udruge i ustanove nacionalnih manjina, a sufinanciraju se iz državnog proračuna, obvezno se navodi da su sufinancirane sredstvima iz državnog proračuna preko Savjeta za nacionalne manjine. U protivnom su dužne vratiti akontirana sredstva za one brojeve u kojima to nije navedeno. Navedene tiskovine dostavljaju se svim registriranim udrugama dotične matične manjine i Savjetu za nacionalne manjine u tri primjerka.

II. KULTURNI AMATERIZAM

Naziv organizacijskog oblika koji se bavi kulturnim amaterizmom – pojedinačno

1. vrsta kulturne djelatnosti (folklor, glazba, kazalište, izložbe – ako ih je više, svaku razraditi posebno)

2. broj članova organizacijskog oblika koji su aktivno sudjelovali u navedenoj vrsti kulturne djelatnosti

3. javni nastupi (navesti koji su i kada ostvareni)

4. ostvareni troškovi za:

– honorare i plaće voditelja kulturne djelatnosti (navesti osobe, iznose i preslik i dokumentacije)

– dnevnice i putne troškove (navesti osobe, iznose i preslik dokumentacije)

– materijalne troškove specificirati na primjer: najamnina, telefonski računi (osim mobitela), struja, faks i sl. (navesti iznose i preslik dokumentacije)

ukupno: troškovi

5. ostvareni prihodi:

– dotacija Republike Hrvatske (navesti iznos)

– dotacija iz županijskih proračuna (navesti iznos)

– dotacija iz gradskih proračuna (navesti iznos)

– dotacija iz općinskih proračuna (navesti iznos)

– dotacije od međunarodnih zaklada (navesti iznos)

– dotacija od matične države (navesti iznos)

– pokloni (navesti iznos)

ukupno: prihodi

Ukupno troškovi za kulturni amaterizam

Ukupno prihodi za kulturni amaterizam

Udruge i ustanove nacionalnih manjina, čiji se programi kulturnog amaterizma sufinanciraju iz državnog proračuna preko Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, obvezne su pravovremeno obavještavati Savjet o datumu i mjestu održavanja proba i javnih nastupa folklornih, kazališnih i glazbenih skupina koje organiziraju.

III. KULTURNE MANIFESTACIJE

Naziv održane kulturne manifestacije (smotra, stručni skup, obilježavanje obljetnica – događaja ili osoba).

1. broj sudionika manifestacije i mjesto održavanja

2. fotografije, video zapis, novinska izvješća i sl.

3. ostvareni troškovi za:

– honorare i plaće organizatora manifestacije (navesti osobe, iznose i preslik dokumentacije)

– dnevnice i putne troškove sudionika (navesti osobe, iznose i preslik dokumentacije)

– smještaj sudionika (popis i računi)

– materijalne troškove organiziranja manifestacije (specificirati troškove za pozivnice, poštarina, telefonski računi -osim mobitela, faks i sl. i preslik dokumentacije)

ukupno troškovi:

4. ostvareni prihodi:

– dotacija Republike Hrvatske (navesti iznose)

– dotacija iz županijskih proračuna (navesti iznose)

– dotacija iz gradskih proračuna (navesti iznose)

– dotacija iz općinskih proračuna (navesti iznose)

– dotacije od međunarodnih zaklada (navesti iznose)

– dotacija od matične države (navesti iznose)

– pokloni (navesti iznose)

ukupno: prihodi

Ukupno troškovi za organiziranje kulturnih manifestacija

Ukupno prihodi za organiziranje kulturnih manifestacija

Udruge i ustanove nacionalnih manjina, čiji se programi kulturnih manifestacija sufinanciraju iz državnog proračuna preko Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, obvezne su pravovremeno obavještavati Savjet o datumu i mjestu održavanja kulturnih manifestacija koje organiziraju.

Napomena: režijski troškovi (točka I-III)

Ostvareni troškovi za:

– održavanje godišnje skupštine specificirati: broj članova, putne troškove, prostor i sl., (navesti osobe, iznose i preslik dokumentacije)

– plaće i honorare specificirati: stručni i tajnički poslovi, čišćenje, financijska dokumentacija, prijepis i sl., (navesti osobe, iznose i preslik dokumentacije)

– dnevnice i putne troškove (navesti osobe, iznose i preslik dokumentacije)

– uredski materijal (navesti iznos i preslik fakture)

– tekuće održavanje (navesti iznos i preslik fakture)

– električna energija (preslik računa)

– usluge HPT (telefon i faks, osim mobitela, preslik računa)

– komunalne usluge (preslik računa)

– premije osiguranja imovine (preslik računa)

– naknada FINI (preslik računa)

ukupno: troškovi

5. ostvareni prihodi

– dotacija Republike Hrvatske

– dotacija iz županijskih proračuna

– dotacija iz gradskih proračuna

– dotacije iz općinskih proračuna

– dotacije od međunarodnih zaklada

– dotacija od matične države

– pokloni

ukupno: prihodi

Ukupno režijski troškovi

IV. PROGRAMI KOJI PROIZLAZE IZ BILATERALNIH SPORAZUMA I UGOVORA

Ostvareni troškovi koji proizlaze iz bilateralnih ugovora i sporazuma specificirati:

– troškove koji se odnose na provođenje programa za čitavu nacionalnu manjinu odnosno programa koji su od izuzetnog značaja za čitavu nacionalnu manjinu (detaljna razrada).

V. PROGRAMI STVARANJA PRETPOSTAVKI ZA OSTVARIVANJE KULTURNE

AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA

1. Izvršenje programa pratit će Savjet za nacionalne manjine

2. Svi nositelji programa koji se financiraju dužni su Savjetu dostaviti izvješće o izvršenju programa. Ako se programi ne ostvare ili se djelomično ostvare, nositelji su dužni vratiti sredstva u iznosu koji nije izvršen.

Ukupno: troškovi

– ostvareni prihodi

– dotacija Republike Hrvatske

- dotacija iz županijskih proračuna
- dotacija iz gradskih proračuna
- dotacije iz općinskih proračuna
- dotacije od međunarodnih zaklada
- dotacija od matične države
- pokloni

ukupno: prihodi

Ukupno troškovi nevladine udruge ili ustanove I - IV.

Ukupno prihodi nevladine udruge ili ustanove I - IV.

Udruge i ustanove nacionalnih manjina, čiji se programi sufinanciraju iz državnog proračuna preko Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, obvezni su Savjetu podnositi polugodišnja i godišnje izvješće o ostvarivanju programa i utrošku dobivenih sredstava. Prema Metodologiji u prilogu izvješća obvezno se dostavljaju preslike odgovarajuće financijske dokumentacije (virmani, isplatne liste, uplatnice, računi i sl.), kojom se opravdava ukupni iznos dobivene financijske potpore za realizaciju programa u izvještajnom razdoblju. Dostavljeno izvješće za prethodno razdoblje, s preslikama odgovarajuće financijske dokumentacije sukladno propisima, uvjet je nastavka sufinanciranja programa u idućem razdoblju.

Odobrena financijska sredstva za pojedine programe mogu se utrošiti isključivo za ostvarivanje tih programa, a Savjet za nacionalne manjine će s ovlaštenim predstavnicima udruga i ustanova o tome sklopiti i posebni ugovor.

Neće se priznati dvobroji listova i časopisa osim izuzetno jednom godišnje i to ako su tiskani u dvostrukom broju stranica.

Tijekom godine, izuzetno, u za to opravdanim slučajevima udruge i ustanove nacionalnih manjina mogu zatražiti prenamjenu sredstava u okviru istog programa, o čemu na vrijeme podnose zahtjev Savjetu za nacionalne manjine.

Za kontinuirano praćenje ostvarivanja programa udruga i ustanova nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine može osnivati radne skupine, te angažirati financijske i druge eksperte.

SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE

Na temelju članka 36. stavka 7. Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama («Narodne novine» br. 155/02), Savjet za nacionalne manjine, na sjednici održanoj 12. lipnja 2003. godine, donio je

STATUT SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

(Narodne novine 106/2003.)

Članak 1.

Ovim Statutom pobliže se određuje djelokrug Savjeta za nacionalne manjine (u daljnjem tekstu: Savjet), rukovođenje i način rada Savjeta te druga pitanja od značaja za rad Savjeta.

Članak 2.

Savjet je osnovan Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u vezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina.

Članak 3.

Sjedište Savjeta je u Zagrebu.

Članak 4.

Savjet u okviru svog djelokruga:

- predlaže tijelima državne vlasti da rasprave pojedina pitanja od značaja za nacionalnu manjinu,
- predlaže tijelima državne vlasti mjere za unaprjeđenje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njezinom području,
- donosi program rada, financijski plan, završni račun i odluke o raspoređivanju sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina,
- daje mišljenja i prijedloge o programima javnih radio postaja i javne televizije namijenjenih nacionalnim manjinama te o tretiranju manjinskih pitanja u programima javnih radio postaja i javne televizije i drugim sredstvima priopćavanja,
- predlaže poduzimanje gospodarskih, socijalnih i drugih mjera na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju nastanjenim pripadnicima nacionalnih manjina kako bi se očuvalo njihovo postojanje na tim područjima,
- traži od tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave podatke i izvješća potrebna za razmatranje pitanja iz svog djelokruga,
- surađuje s nadležnim tijelima međunarodnih organizacija i institucija koja se bave pitanjima nacionalnih manjina,
- surađuje s nadležnim tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj,
- surađuje s nadležnim tijelima državne vlasti u pitanjima od interesa za nacionalne manjine,
- surađuje s vijećima i udrugama nacionalnih manjina,
- daje suglasnost na odluke koordinacijama Vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave o odlukama o značenju i simbolima nacionalnih manjina i načinu obilježavanja praznika nacionalnih manjina,
- surađuje s Uredom za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske,
- donosi pravilnik o svome radu, pravilnik o unutarnjem redu stručne službe Savjeta i druge akte sukladno propisima,
- obavlja druge poslove od značaja za nacionalne manjine sukladno propisima.

Članak 5.

Savjet ima pečat okruglog oblika, promjera 38 mm, s grbom Republike Hrvatske u sredini te obodno ispisanim tekstom: »REPUBLIKA HRVATSKA, SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE«.

Savjet ima štambilj pravokutnog oblika koji sadrži tekst: »REPUBLIKA HRVATSKA, SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE« i prostor za upisivanje evidencijskog broja i datuma primitka pismena.

Članak 6.

Članove Savjeta imenuje Vlada Republike Hrvatske na vrijeme od četiri godine i to:

- sedam članova pripadnika nacionalnih manjina iz reda osoba koje predlože vijeća nacionalnih manjina,
- pet članova pripadnika nacionalnih manjina iz reda istaknutih kulturnih, znanstvenih, stručnih, vjerskih djelatnika iz reda osoba koje predlože manjinske udruge i druge organizacije manjina, vjerske zajednice, pravne osobe i građani pripadnici nacionalnih manjina.

Članovi Savjeta su i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru.

Savjet ima predsjednika i dva potpredsjednika koje imenuje Vlada Republike Hrvatske.

Predsjednika i potpredsjednike Savjeta imenuje Vlada Republike Hrvatske iz reda članova Savjeta. Jedan od njih obavezno je član Savjeta iz redova nacionalne manjine koja u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske sudjeluje s više od 1,5%.

Predsjednik i potpredsjednici Savjeta imenuju se na vrijeme od četiri godine.

Članak 7.

Radom Savjeta rukovodi predsjednik Savjeta.

Predsjednik Savjeta:

- zastupa i predstavlja Savjet,
- saziva i predsjedava sjednicama Savjeta,
- usklađuje rad Savjeta,
- potpisuje akte koje donosi Savjet,
- obavlja druge poslove sukladno propisima.

Predsjednika Savjeta, ako je odsutan, zamjenjuje potpredsjednik Savjeta.

Potpredsjednici Savjeta zamjenjuju predsjednika Savjeta prema redoslijedu koji odredi Savjet, na prijedlog predsjednika Savjeta.

Članak 8.

Savjet donosi odluke većinom glasova svih članova Savjeta.

Za pojedina pitanja, na prijedlog predsjednika Savjeta, Savjet može osnivati radne skupine. Sastav, zadaća i način rada radne skupine određuje se aktom o njenom osnivanju.

Članovima radnih skupina mogu biti imenovane i osobe koje nisu članovi Savjeta.

Članak 9.

Rad Savjeta je javan.

Javnost rada Savjeta ostvaruje se na način određen ovim Statutom i općim aktima Savjeta.

Obavijesti o radu Savjeta daje predsjednik Savjeta ili osoba koju on za to ovlasti.

Savjet može, radi izvješćivanja javnosti o svom radu, izdavati posebne publikacije ili glasila.

Članak 10.

Stručne i administrativne poslove za Savjet obavlja stručna služba Savjeta.

Predsjednik Savjeta je i predstojnik Stručne službe Savjeta.

Stručna služba Savjeta priprema sjednice Savjeta, organizira i vodi uredsko poslovanje te obavlja i druge poslove za Savjet.

Članak 11.

Sredstva za rad Savjeta osiguravaju se u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

Financijsko poslovanje Savjeta obavlja se na način propisan zakonom i drugim propisima te općim aktima Savjeta.

Članak 12.

Izmjene i dopune Statuta donose se na način i po postupku određenom za njegovo donošenje.

Članak 13.

Tumačenje odredbi Statuta daje Savjet većinom glasova svih članova Savjeta.

Članak 14.

Na ovaj Statut suglasnost daje Vlada Republike Hrvatske.

Članak 15.

Ovaj Statut, nakon dobivene suglasnosti Vlade Republike Hrvatske, stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.